

Chanukah Limud (By Guy Gelbart)

The texts in this small booklet are intended to give a food for thought and discussion. One of the main components in Jewish tradition is the element of Limud Be' Chavrota – communal learning or learning with friends. There is no teacher and no expert, we just sit together read the text and share our thoughts. You are invited to initiate this fun and enriching Limud at your table, invite the people next to you to join in! The suggested questions can give some ideas and guidance but there is no obligation to stick to them. There are no good answers or bad answers, just an open minded discussion. It is often helpful to start by reading the text aloud at the table. Enjoy!

One of Israel's most famous Chanukah songs is Anu Nosim Lapidim - We Are Carrying Torches (Aharon Ze'ev, 1900-1968). The lyrics below bring a very different approach to the holiday, can you relate to this approach?

Anu nos'im lapidim
Be-leylot afelim
Zorkhim ha-shvilim
Mi-takhat ragleynu
U-mi asher lev
lo ha-tzame le-or
Yissa et eynav
ve-libo eleynu
La-or
Ve-yavo!

We carry torches
On dark nights
The paths are glowing
Under our feet
And anyone who has a heart
that thirsts for light
Shall lift his eyes
and his heart to us
To the light
And shall come!

Nes lo kara lanu
Pakh shemen lo matzanu
La-emek halakhnu
Ha-hara alinu
Ma'ynot ha-orot
ha-gnuzim gilinu

No miracle happened to us
We found no jug of oil
We walked to the valley
We climbed the mountain
We found the hidden springs of lights
[Or: We found the springs of hidden lights]

Nes lo kara lanu
Pakh shemen lo matzanu
Ba-sela khatzavnu ad dam
Va-yehi or!

No miracle happened to us
We found no jug of oil
We dug in the rock till we bled
And there was light!

A different translation of this song is:

We are carrying torches.
In the dark night,
the paths shine beneath our feet,
and whoever has a heart
that thirsts for light –
let him lift his eyes and his heart to us
and come along.
No miracle happened for us.
No vessel of oil did we find.
We walked through the valley,
ascended the mountain.
We discovered wellsprings of hidden light.
We quarried in the stone until we bled:
"Let there be light!"

Suggested Questions for thought and discussion:

1. What do the torches symbolize in this song? Do you think it is only related the Chanukah as the festival of lights or is it also related to the concept of 'Passing the Torch'? What torch would that be?
2. The song is considered by many as a very Zionist song, could you tell why?
3. What is the meaning of "No miracle happened for us. No cruise of oil did we find"? Do you think the writer is angry or proud? Why? About what?
4. What is the writer referring to by saying "We quarried in the stone until we bled: Let there be light! "? Did you ever feel the same?

Yemei Ha'Chanukah	Yemei Ha'Chanukah English Translation	Oh Chanukah, Oh, Chanukah
<p>Yemei Ha'Chanukah Chanukat mikdasheinu. Begil oo vesim'cha Nemaleh et libeinu Lay'la vayom, svivoneinu yisov. Soov'ganiot nochal bam larov Ha'a iroo, had'likoo, Nerot Chanukah ra'abim Al hanisi'im Ve'al hanifla'o'ot Asher choleloo haMacabim</p>	<p>The days of dedication (Chanukah) dedication of our temple. With joy and happiness we shall fill our hearts. Day and night our dreidel will spin. Along them many donuts we shall eat. Light, shine, many Chanukah candles For the miracles and the marvelous things done by the Maccabeus.</p>	<p>Oh Chanukah, Oh, Chanukah, Come light the menorah. Let's have a party, We'll all dance the Horah. Gather 'round the table, we'll give you a treat, Sevivon to play with latkes to eat. And while we are playing, The candles are burning low. One for each night, they shed a sweet light, To remind us of days long ago. One for each night, they shed a sweet light, To remind us of days long ago.</p>

Suggested Questions for thought and discussion:

1. O Chanukah O Chanukah is the commonly known English version of Yemei Ha'Chanukah. Compare this song and the English translation in the middle, what are the main meaningful differences?
2. What do those differences suggest about the different approach of Israelis and Americans to the holiday?
3. What do you think the Israeli Jewish community should learn from the American one?
4. What do you think the American Jewish community should learn from Israeli one?
5. What do you think the educational emphasis of Chanukah should be? Should it focus on the Macabim (Maccabeus) as brave heroes who fought for the freedom of their nation and their people? Should it focus on the miracle of oil and the faith in God? Should it simply be a 'party theme' holiday? Or should it focus on the concept of spreading the light? Would you suggest any other optional focus?

The following song *BANU CHOSHECH LEGARESH* is a popular Israeli rap song by the Israeli rap band Subliminal and the Shadow, based on the classical Chanukah song of the same name.

BANU CHOSHECH LEGARESH (2)

Banu choshech legaresh,
beyadeinu or va'esh.
Kol echad hu or katan,
vekulanu or eitan.
Surah choshech, ha'ah sh'chor!
Surah mipnei ha'or!
Surah choshech, ha'ah sh'chor!
Surah mipnei ha'or!

Bati, bati, bati, bati legaresh t'achoshech
kol mas'a matchil betza'ad,
lo chashuv ha'orech
im tish'al oti mi yemalel g'vurot Yisrael
mi - yechanech t'ador haba? Kanir'eh ani
kachol lavan, magen-david magen alai
tamid
yoshev babait, shuvcha leyonah, aleh shel
zait
chomah vemigdal, achi hador haba gadel
well, hatzel vesabliminal omdim berosh
hagal
nos'im lapidim beleilot afelim
lo chos'chim me'amatzim, lo chos'chim
tze'adim
anachnu "smol-yamin" bein esh leshachor
lo na'atzor, od navi letzion ta'or.
Ken, David hefil et Goliat im even
yamim hu'ar beit hamikdash al kad shemen
2002 az kol Am Yisrael omed lehitached,
lakum veyiga'el.

Banu choshech legaresh...
Bati choshech legaresh,
lo choshesh, mishtamesh be'or, bass
ve'esh
kochot ha'or mul kochot hash'chor
mi hatov? mi hara? kvar i efshar lizkor
lo otrim beshum ramzor, lo noflim labor
kadimah "full speed" k'mo nahag shikor
ein me'atzorim ein le'an lach'zor
mistaklim lefanim, le'olam lo le'achor
ki mi alai yishmor mipnei haterror?
Lo rotzeh et hakor mechapes et ha'or
sheha'afor ya'avov vehashemesh tach'zor
vetizrach al kulanu veta'ir ta'ezor
ki "elohim sheli, ratziti sheted'a
chalom shechalanti balailah bamitah"
al shnei amim yad beyad verosh muram
shalom, salam, peace lekulam ba'olam.
Banu choshech legaresh...

WE CAME TO BANISH THE DARKNESS

We came to drive away the darkness
in our hands is light and fire.
Everyone's a small light,
and all of us are a firm light.
Fight darkness, further blackness!
Fight because of the light!
Fight darkness, further blackness!
Fight because of the light!

I came, came, came, to banish the darkness,
every journey starts with a step,
the length is not important,
if you ask me who will sing heroism of Israel
who - will teach the next generation? Seems me.
blue & white, shield-of-David always shields me
sitting at home, the return to dove, olive branch
wall and tower, bro, the next gen is growing
well, Tzel and Sab stand at the front of the wave
carrying flames on dark nights
not saving any efforts, not saving any steps
we are "righty-lefty" between fire and blackness
we won't stop, we'll yet bring the light to Zion.
Yes, David beat Goliath with a stone
the temple was lit for days on a jar of oil
2002 so all of the Am Israel is to unite,
to get up and get salvation.

We came to drive away the darkness...
I came to drive away the darkness,
not afraid, I use the light, bass and fire
the forces of light vs. the forces of blackness
who's good? who's evil? by now I can't remember
we won't stop at any light*, won't fall in the pit
forward "full speed" like a drunk driver
there are no brakes, nowhere to return
looking forward, never backwards
for who will guard me from the terror?
Don't want the coldness, searching for the light
so the gray will pass and the sun will return
and shine on all of us and light up the area
for "my God, I wanted you to know
the dream I dreamed at night in bed"
about two nations hand in hand and a raised
head
shalom, Salam, peace to all in the world.

We came to drive away the darkness...

Suggested Questions for thought and discussion:

1. Compare the Subliminal version of the song to the classical version (see below). What are the main narrative changes you can find?
2. How do you think current events effect the way Subliminal refers to Chanukah? Do you think this approach to canonic Jewish text is relevant in America? Do you find it offensive or refreshing?
3. Do the values that appear in Subliminal fit the way you perceive the Israeli society? Did they surprise you? How and why?

BANU CHOSHECH LEGARESH

Banu choshech legaresh,
beyadeinu or va'esh.
Kol echad hu or katan,
vechulanu or eitan.....

WE CAME TO DRIVE AWAY THE DARKNESS

We came to drive away the darkness
in our hands is light and fire.
Everyone's a small light,
and all of us are a firm light....

Hanukkah – What is it about? Where did it come from?

This section is intended for private, personal reading and learning. The text below is a more scientific, modern review of the holiday. Source – The Zionism and Israel Information Center *Hanukkah*, (variously spelled Chanukah, Hannukah etc.) pronounced 'hah noo kah, (the first "H" is sounded way back in your throat like "X" in Spanish) is a holiday of national liberation. It is also the Jewish Feast of Lights or Feast of Dedication. The Hebrew word *hanukkah* means dedication or inauguration. Hanukkah begins on the eve of the 25th day of the Hebrew month of Kislev (usually in December) and lasts eight days.

Hanukkah is one of the quintessentially Zionist holidays. It is a holiday of freedom, celebrating the victory of the Maccabees over the Syrians. It reaffirms the centrality of Israel and of Jerusalem in Jewish cultural life without love of Israel and Jewish national existence, Hanukkah has no real meaning. Hanukah was suppressed by the successors of the Maccabee dynasty, who were unfavorable to them, and remained a minor holiday for many years. Hanukkah, a celebration of national liberation and a military victory, did not fit well with the passive Diaspora culture of ultra-orthodox Jews. However, the holiday continued to be celebrated throughout the centuries and kept alive the embers of Jewish national feeling. With the rise of nationalism in the 19th century, and the rise of Zionism, Hanukkah assumed a new significance.

The two books of Maccabees in the Apocrypha tell the story of Hanukkah, which is verified in the main by external historical sources. The Seleucid Syrians had ruled Judea after the death of Alexander the Great. In 165 B.C., after a three-year struggle led by Yosef Matityahu and his sons, especially Judah Maccabee (Yehudah Hahmaccabee in Hebrew), the Jews in what is now Israel defeated the Syrian tyrant Antiochus IV ("Epiphanes"), who had insisted on the institution of state-sponsored paganism, forced Jews to bow down to idols, and desecrated the temple (*Beyt Hamikdash* in Hebrew) in Jerusalem. Antiochus dedicated a pagan altar in the temple, and had sacrifices made to an idol.

After hard fighting, the Maccabees liberated Jerusalem and entered the temple that was the center of Jewish religious and national life, symbolizing national liberation. They removed the idol that had been set there for pagan worship, cleansed the temple of pagan sacrifice and rededicated it. The date of Hanukkah, the 25th day of Kislev, was chosen because it was the anniversary of the dedication of the pagan altar.

The Maccabees issued coins and set up a dynasty, but some historians believe that Judea remained a semi-independent protectorate. In 164, "Judaeus Maccabeus" was recognized as a "friend of the Roman Senate and People," as recorded by Roman historians, but liberty was hard won in numerous battles. In the historical novel, *My Glorious Brothers*, the American writer Howard Fast dramatized the story of Hanukkah as a saga of national liberation.

According to tradition, when the Jews cleaned the temple, they found only one small container of oil with which to light their holy lamps. Miraculously, the container provided enough oil for eight days, until new oil could be made and purified. Other sources tell of a torchlight parade in the temple, which may also have contributed to the tradition of lighting candles on Hanukkah.

To commemorate the miracle, each night, lights are lit in a special nine branched lamp called a *'hannukiyah* (pronounced 'hah noo kee ah - the first "h" is guttural, the accent is on the last syllable). The *'hanukkiyah* is a kind of *menorah*, similar, but not the same, as the seven branched *menorah* of the temple. Jewish religious law forbids the use of seven-branched menorot (plural of menorah) as there is a general prohibition on imitating items in use in the temple. Most *'hannukiyot* (the plural form) today use candles, but the original ones most likely burned oil. One candle or light in the center of the *'hannukiyah* (the "*shamash*" or deacon) is lit first and used to light the others. The first evening, the *shamash* and one additional branch are lit, and on each successive night an additional branch is lit until the total reaches eight on the last night.

**'Hannukiyah - Hanukkah
"Menorah"**

Hannukah is also called the "Festival of Lights" ("Hahg Hah ooreem) and was very likely combined with a winter solstice holiday that had come before it. Other peoples and religions have winter solstice holidays lasting about 8 days, beginning at about the time of the Winter equinox, December 21 - the shortest day of the year in the Northern hemisphere, and often celebrated with lights. Holidays that are certainly or possibly related to the winter solstice in their origins include Christmas, the ancient Roman holiday of *Saturnalia*, and the new African American Kwanzaa holiday.

Hannukah is celebrated by eating foods fried in oil. European Jews eat *latkes* (a Yiddish word for potato and onion pancakes) and Israelis eat *sufganiyot* - a kind of cruller or hole-less doughnut like hush puppies familiar in the southern US. Sephardic Jews eat small cookies made of sugared fried batter. A game of chance called dreidel in Yiddish, using a four-sided top like those shown at left, is played as well. Some trace this game back to Roman and Greek games of chance played during *Saturnalia*, a holiday of pranks and games. Children get Hanukkah gifts, including money ("Hanukkah Gelt"), books or games.

Though unlike Passover, Hanukkah is not one of the main Jewish religious holidays, it has a long history as a central holiday in Jewish tradition. Hanukkah is discussed in the Talmud. It seems that according to one tradition (the followers of Shamai) the lamp should be lit with eight lights on the first day, and the number of lights decreased each day, while according to the followers of Hillel, the lamp should be lit with one light on the first day, and the number increased on successive days. A variety of hanukkiyot (Hanukkah lamps) from earliest times, like the one at left, testify to the continuity of the holiday celebrations. In ancient times, the holiday was not favored by the Pharisees, perhaps because of the Hellenizing (adoption of Hellenistic culture) tendencies of the Maccabee dynasty and the fact that it was a holiday celebrating a political and military victory.

Hanukkah enjoyed a renewed popularity with the revival of Zionism in the 19th century. Proto-Zionist groups such as Hibbat Zion in Russia and Eastern Europe emphasized the celebration of Hanukkah as a holiday of national liberation and as a means of bringing children closer to their heritage, and making Judaism meaningful for those who were not strictly observant.

The Yiddish writer, Shalom Aleichem, wrote the story Hanukkah money ("*Hanukkah Gelt*" in Yiddish) illustrating the importance and centrality of Hanukkah celebrations for Jewish children in Eastern Europe. The importance and popularity of Hanukkah as a nationalistic holiday was no doubt aided by the rise of Zionism. In modern times, especially in the USA, Hanukkah has assumed somewhat greater importance as "the Jewish answer to Christmas."

- History did not spoil us with power, wealth, nor with broad territories or an enormous community lot, however, it did grant us the uncommon intellectual and moral virtue, and thus it [the virtue] is both a privilege and an obligation to be a "Light Unto the Nations"

David Ben-Gurion

- "it is clear today that the fate of the Jewish people is the fate of the Jewish state. There is no demographic or practical existence for the Jewish people without a Jewish state. This doesn't mean that the Jewish state does not face tremendous challenges, but our existence, our future, is here. The greatest change that came with the establishment of the Jewish state was that Jews became more than just a collection of individuals, communities and fragments of communities. They became a sovereign collective in their own territory. Our ability as a collective to determine our own destiny is what grants us the tools to shape our future - no longer as a ruled people, defeated and persecuted, but as a proud people with a magnificent country and one which always aspires to serve as "Light Unto the Nations".

Benjamin Netanyahu, Herzliya Conference, 2010

• ההיסטוריה מלמדת אותנו שבימי שלטונו של בית הורדוס הייתה פלסטינה אכן מדינה יהודית. אולם התרבות הלאומית נרדפה והושמה ללעג. השליטים עשו כל שביכולתם כדי להטמיע בארץ את התרבות הרומית ובזבוז את משאבי האומה כדי לבנות מקדשי אלילים. אמפיתיאטראות וכדומה. מדינה יהודית שכזו פירושה מוות והידרדרות מוחלטת לעמנו. מדינה שכזו לא תשיג לעולם כוח פוליטי מספיק כדי לזכות בכבוד והיא תהיה מנוכרת לעוצמתה הרחנית הפנימית של היהדות. מדינה עלובה שכזו לא תוכל להעניק לנו הרגשת גאווה לאומית. התרבות הלאומית, שבה יכולנו לבקש ולמצוא את תהילתנו, לא הייתה משתרשת במדינתנו ולא הייתה הופכת לעיקרון במסגרת חיינו... האם לא היה טוב יותר ש"העם העתיק שהיה בעבר מגדלור לאומות העולם" ייעלם, ולא יסיים את חייו בהגיעו ליעד שכזה?

אחד העם, "מדינת היהודים והבעיה היהודית", 1897

1. מאי חנוכה, דתנו רבנו, בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון [=שמונה ימים הם], דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון [שאינן להספיד ולהתענות בהם]?
שכשנכנסו יוונים להיכל, טימאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה.
[בבלי, שבת כא:]

2. ולמה מדליקים נרות בחנוכה? אלא, בשעה שניצחו בניו של חשמונאי הכהן הגדול למלכות יוון נכנסו לבית המקדש, מצאו שם שמונה שיפודים של ברזל וקבעו אותם והדליק בתוכם נרות. [פסיקתא רבתא]

3. ויקחו אבנים שלמות אשר לא עלה עליהן ברזל ככתוב בתורת ה', ויבנו מזבח חדש כתבנית הראשון... ויחדשו את כל כלי השמן וישמו את המנורה אל ההיכל ואת מזבח הקטרת ואת שולחן הפנים. וישמו את הקטורת על המזבח ואת המנורה העלו את נרותיה להאיר במקדש... ויהי ביום החמישי ועשרים לחדש התשיעי הוא כסלו... ויעלו עולות על המזבח החדש כמשפט... ויחוגו את חנוכת המזבח שמונת ימים ויעלו עולות ותודות בשמחת לבבם... ויצו יהודה... לחג את חנוכת המזבח ביום החמישה ועשרים לחודש כסלו שמונת ימים מדי שנה בשנה בהלל ובתודה לה'. [מקבים א' ד']

וביום אשר טמא המקדש בידי הנכרים, ביום ההוא היה טיהור המקדש, בעשרים וחמישה בחדש ההוא, הוא כסלו. ויחוגו את השמונת הימים בשמחה כחג הסוכות בזכרם את רעותם לפני זמן מה בחג הסוכות בהרים ובמערות כחיות השדה. ועל כן, בענפי עץ עבות ובענפי הדר ובכפות תמרים בידיהם הודו לאשר הצליח בידם לטהר את מכונו. ובדעת כולם נמנו וקבעו לכל עם היהודים לחג מידי שנה בשנה את הימים האלה... [מקבים א' י']

היהודים אשר בירושלים ובארץ יהודה לאחריהם היהודים במצרים... וישרפו את השערים וישפכו דם נקי ונתפלל אל ה' וישמע אלינו ונביא זח ומנחה ונדלק את הנרות ונשם את הלחם. ועתה עשו את ימי חג הסוכות מחמישה ועשרים בחדש כסלו...
מסכנות גדולות נושענו בה' ומודים אנחנו לו מאד כאנשים שאסרו מלחמה במלך... על הכל ברוך אלוהינו אשר הסגיר את הרשעים...
בהיותנו נכונים לעשות בחדש כסלו בחמישה ועשרים בו את חג טהרת המקדש ראינו להודיעכם למען תעשו גם אתם חג הסוכות והאש כנחמיה בכלכלו אז את המקדש, ואת המזבח הביא זבחים... [מקבים ב' א']

ולאחר שטיהרו בקפדנות הכניס בו כלים חדשים. מנורה, שולחן, מזבח עשויים זהב... אף הרס את המזבח ובנה חדש מאבנים שונות שלא סותתו בברזל. ובעשרים וחמישה לחודש כסלו, שהמוקדונים קוראים לו אפלאיוס, הדליקו נרות במנורה והקטירו על המזבח... ויהודה חגג עם בני עירו את חידוש הקורבנות בבית המקדש במשך שמונה ימים... וגדולה כל כך הייתה חדוותם על חידוש מנהגיהם... עד שחוקקו חוק לדורות אחריהם לחוג את חידוש העבודה במקדש במשך שמונה ימים. ומאותו זמן ועד היום ההנו חוגגים את החג וקוראים לו [חג] האורים. ונראה לי, שנתנו את הכינוי הזה לחג, משום שאותה הזכות [לעבוד את ה'] הופיע לנו בלי שקיוונו לה. [יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים ספר י"ב]

4. עם תחיית החג הזה תקום לתחייה לפנינו תקוותנו לגאולה, לא רק זכר החשמונאים, כי אם גם לזכר הקנאים הפריצים, אשר כבר נמחה שמם מן ההיסטוריה שלנו, והם ישובו לתחייה יחד עם חג התחייה, חג החכונה המחודש, תחייה שאין אחריה גלות. על ידי תחייה זו ועל ידי התחדשות זו יבוא גם יחס חדש לכל אלה הנקודות ההיסטוריות שנשארן באפלה ושלפעמים ראינו אותן בסימן חולשה. אנו נגאל עם גאולתנו האחרונה את כל המאמצים ואת כל הנסיונות. בין שהצליחו ובין שלא הצליחו, את כולם נחיה ונעמיד במקומם הנכון והם ימלאו תוכן חדש את חג החכונה. [ביאליק, "קרן הקיימת וחג המכבים", דברים שבע"פ כרך א']

5. על הנסים... ואחר כן באו בניך לדביר ביתך, ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך, והדליקו נרות בחצרות קדשך, וקבעו שמונת ימי חנכה אלו...

6. הלקח הנצחי שהורה אותנו בית חשמונאי, זהו לקח לדורות, לישראל ולעמים: לא להתבטל מפני הרוב ולא להשתעבד לרוח הזמן, להילחם על מה שהמצפון דורש מאתנו, ולנצח. לקח זה למד עמנו לראשונה בתקופת החשמונאים, ומפני שהחזיק בו נתקיים קיום עולם. שהרי, אף לאחר החורבן, לאחר שארצנו נכבשה בידי זרים, מקדשנו חרב ועמנו נתפזר בין הגויים, לא עלה בידי שונאינו לכלותנו על ידי קבלה של דת זרה לרוח עמנו, מפני שגם אז לימדו חכמינו את שארית ישראל תורה גדולה ומפוארת זו של מתתיהו בן יוחנן חשמונאי: "אם כל העמים שבכל מדינות המלך ישמעו לו ויסורו מאחרי אלוהי אבותיהם, אני ובני ואחי נשמור את הברית הכרותה עם אבותינו, לפקודת המלך לא נשמע ומאמונתנו לא נסור ימין ושמאל." [פרופ' יוסף קלוזנר, מחניים ל"א]

7. כד קטן כד קטן / שמונה ימים שמונת נתן
כל העם התפלא / מאליו הוא מתמלא
כל העם אז התכנס / והכריז אך זהו נס

אילולא כד זה נשאר / מקדשנו לא הואר [אהרון אשמון]

8. הבה נרימה / נס ואבוקה
יחד פה נשירה / את שיר החנוכה
מכבים אנחנו דגלינו רם, נכון / ביוונים נלחמנו ולנו הניצחון
פרח אל פרח זר גדול נשזור / לראש המנצח מכבי גיבור [ליון קיפניס]

9. מי ימלל גבורות ישראל אותן מי ימנה
הן בכל דור יקום הגיבור גואל העם
שמע
בימים ההם בזמן הזה
מכבי מושיע ופודה
ובימינו כל עם ישראל
יתאחד יקום ויגאל [מנשה רבינא]

עיצב: אנגלית (אוסטרליה)

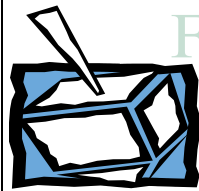
מעוצב: ימין, מימין לשמאל

CHANNUKAH AND FREEDOM

One of the mysteries of Channukah, is that almost universally, Jews around the world commemorate the festival in some respect or another. Whether they light the Channukiah, recite the special prayer of Hallel or eat doughnuts and give presents, it is usually marked in some respect. Why is this so?

What is it about the festival, that seems to speak to so many Jews in one way or another? Perhaps the fact that going to shul is not necessarily a central method of observing the festival gives it some appeal to all Jews, religious or not. However, I would like to think that much of its popularity is derived from the fact that so many different messages can be taken from the chag (festival), that each Jew can find some aspect which is important to them. It could be the spiritual message that dedication to g-d can bring about great deeds and even miracles. Or, perhaps one can take heart from the heroic efforts of the Maccabees in their physical military struggle in order to overcome oppression.

However, there seems to be one message from Channukah that all Jews can relate to, and that is the value of freedom. Here we will look at the different ways in which Channukah represents this and relate it to the wider Jewish concept of freedom. In addition, we will see what implications this has for us today, as Jews and as a movement.

FREEDOM IN THE CHAG FREEDOM IN THE CHAG

The message of freedom is abundantly clear in the story of Channukah itself. Just to give a quick recap of what happened, Antiochus, the Syrian Greek ruler of Eretz Yisrael did not try to persecute the Jews, but instead to 'convert' them to a Hellenistic lifestyle. Many Jews saw this as a removal of their cultural freedom, spiritual freedom and ultimately therefore of their national freedom.

Could they really be a free nation, without a distinct culture or religion? Moreover, could they be a free nation without sovereignty? The Maccabbes, who emerged as our heroes of the story, certainly thought not and launched a revolt which lasted several years. After they finally defeated the enemy, they entered the defiled Temple, where the miracle of the oil took place.

So, what did the Maccabees fight for at the end of the day? Freedom, most certainly, but what type of freedom? Good arguments could be made for national, cultural or spiritual freedom, or perhaps all of them? There is evidence in favour of each opinion, and perhaps by considering all of the options, we can more closely define what we mean by the term 'freedom'.

Hallel- National Freedom.

On Channukah, many Jews recite the special prayer of Hallel (Shabbat 21b). Hallel is said on times that commemorate national deliverance from peril, although not on Purim. We are told that the Children of Israel recited many of the Psalms that comprise Hallel after they were saved from the Egyptians at the sea, after Joshua defeated the kings of Canaan and other biblical examples of national deliverance. Historically therefore, it is associated with national freedom.

As for the Psalms of Hallel itself, several deal with instances of national freedom or national growth. We read passages dealing with the Exodus, the splitting of the sea and the giving of the Torah at Sinai for example.

One can understand therefore, why Hallel is read on Chanukkah, given the subject that it deals with. However, why not say it on Purim as well? The answer given (Pesikta Rabbati, 2.1) is that although the story of Purim commemorates a great deliverance, the Jewish people remained in exile and therefore were not totally free. On Channukah however, we see the restoration of Jewish sovereignty and therefore, national freedom.

Al Hannisim- Spiritual and National Freedom

Many Jews also add a paragraph to the Amidah and to Birkat Hamazon (Grace After Meals), known as Al Hannisim. The message of it is simple: Giving thanks to g-d for the great deliverance. However, the issue is slightly more complex than that. There is recognition, even in the opening lines, that the victory was achieved by the partnership of man and g-d. Therefore, having been granted a military victory, the Maccabees were able to practice their spiritual freedom and sanctify the Temple. This is made clear in the main body of Al Hannisim as seen below.

Channukah- The freedom to make choices

The following poem, written by Ruth F. Brin, short story writer, poet and interpreter of Jewish liturgy, puts forward the view that freedom is really about being able to choose, and this is actually what Channukah is all about.

An Interpretation of Channukah

The light of freedom burns bright and hot
At the crossroads of decision.

In the marketplace at Modin
Mattathias stood in the heat and the light
For only an instant.

He heard the offer of the tyrant:
Silver and gold, honour and the king's friendship,
But he, in his freedom, chose another way.

Without hesitation, he chose the Law of G-d
For himself and his family,
Though it meant warfare and death.

When we sing the holiday blessings
Let us ponder the solemn choices of those men
Who fathered our freedom,

When we light the Channukah candles
Let us remember the grave choices
Freedom illuminates for us.

Maoz Tzur- National Freedom

Maoz Tzur is probably the best known Jewish festive song in the world, along with Ma Nishtana on Pesach. But, has anyone ever stopped to think what it is all about? Without ruining it for you, each verse deals with a different period of national oppression and how g-d delivered us from it into freedom. The examples of the Exodus, Babylonian oppression and the evil plans of Haman are all mentioned.

Most people sing five verses to Maoz Tzur, but there is in fact a sixth verse (see below), which is rarely sung today. This verse deals with the ultimate freedom to come, that of the Messianic age, when freedom will truly reign.

Channukah- Cultural Freedom

Some argue that Channukah is of profound significance in terms of cultural freedom, not only for the Jewish nation, but for all nations. Certainly, the Maccabean fight was partly against the culture of Hellenism, which prioritised the culture of physical beauty and glory over that of piety and belief. However, what the story of Channukah also shows, is that a society must embrace and not subordinate different cultures, as the Syrian Greeks attempted to do. Certainly, Theodor Gaster, professor of comparative religion at Dropsie University, Philadelphia and author of books on the Jewish festivals, put this view across.

You can read all of his article below, but there are some crucial ideas in it. In Gaster's view, Channukah is of universal significance and 'commemorates and celebrates the first serious attempt in history to proclaim and champion the principle of religio-cultural diversity in the nation.' A question that we can ask ourselves, is given that Britain is a multi-cultural society, what does our own Jewish culture add to society here?

FREEDOM AND JUDAISM

What exactly does it mean to be free? Freedom has so many different aspects to it, and can be interpreted in numerous ways. Here are just some examples.

Freedom is Choices

' In freedom, I am lost in a myriad of choices. When I walk down the street, dozens of cheeses, fruits and juices stare at me store windows. There are vegetables there I'd never seen or heard of, and an endless series of decisions that must be made: What to drink in the morning, coffee or tea? What newspaper to read? Where to go for the Sabbath? Which friends to visit?'

Natan Scharansky, Fear No Evil (1986)

Freedom is Consequences

' There's only one basic human right, the right to do as you damn well please. And with it comes the only basic human duty, the duty to take the consequences.'

P.J. O'Rourke, American author, b.1947

Freedom is comedy

' At least one way of measuring the freedom of any society is the amount of comedy that is permitted, and clearly a healthy society permits more satirical comment than a

repressive, so that if comedy is to function in some way as a safety release then it must obviously deal with these taboo areas.'

Eric Idle, British comic, b.1943

Freedom is G-d

' 'I brought you out of the house of bondage' is the first of the 10 Commandments. It commands us to know for all time that our G-d is a G-d of freedom, that the commandments G-d offers us are gifts, not burdens, that the acceptance of those commandments is not a form of self-denial but a form of liberation.'

Leonard Fein, late 20th century American author and social activist.

Freedom is a mission

' A man is free only when he has an errand to do on earth.'

Abba Hillel Silver, attributed

With so many different possible definitions of freedom, what exactly is the Jewish position on it? It is perhaps easiest to begin by defining what Jewish freedom is not. It is not the ability to just do whatever you want, the freedom to be able to do anything. Life without rules, is merely anarchy. Clearly, in Judaism, there is a moral code and a set of rules by which to abide. Whether one believes that this code was divinely ordained or not, matters little for this purpose. However, this doesn't mean that Judaism is not conducive to the concept of freedom, merely because there are rules. It simply means that freedom has a purpose beyond freedom from laws and responsibility.

In fact, the concept of freedom in Judaism is a complex one and has various facets to it. There are three general levels of freedom, expressed through three separate Hebrew words.

Chofesh

Chofesh describes the lowest form of freedom. This is the freedom from work or slavery. There are fewer than two dozen references to freedom in the Torah, but most of them refer to the word 'Chofesh'. For example, in Shemot (21:2), the word 'Chofesh' is used to describe the law that a Jewish servant must be set free after six years, free of charge.

Of course, it is no coincidence that the word 'Chofesh' is used in Modern Hebrew to describe vacation and time off work. The concept of chofesh therefore is the same in Israel today.

'Chofesh' freedom seems to be the type of freedom envisaged by Marxists. They saw freedom as the freedom from economic and physical exploitation, and regarded workers as

'slaves'. Marx himself famously urged workers to unite in the Communist Manifesto, in order to free themselves from their chains of slavery.

Interestingly, the term 'chofesh' is used in the Hatikvah itself. The penultimate line, 'Lihyot Am Chofshi Be' Artzeinu', 'To be a free people in our own land', is an interesting use of the term. The desire seems to be that we should no longer be the slaves of others, that we should determine our own future as the Jewish people. And why not, given that this is the Zionist anthem, and at the time at which it was written, freedom from physical and moral persecution was the prime concern. However, is it still our prime concern today? Surely, we are physically a free people in our own land? Does the freedom that we desire today in Israel, when we sing Hatikvah mean something different? Perhaps equality for all its' citizens? If so, then perhaps the word 'chofshi' should be removed?

Dror

'Dror' describes the next level of freedom. In Hebrew, 'Dror' refers to a type of bird, possibly a sparrow. What is the connection between freedom and a bird? The idea is that the bird migrates and comes back again having experienced the freedom to go and prosper. This is a greater level of freedom than merely not being subjected to slavery, as the bird is able to be self-sufficient to an extent. It is this value of freedom to do something for yourself, that is expressed in 'Dror'.

This is similarly expressed by the reference to 'Dror' in the Torah. It is used in Vayikra (25:10), to describe the concept of 'Yoval', the Jubilee year. This year comes every fifty years, in which we shall 'proclaim freedom throughout the land for all its inhabitants.' As we can see from the passage below, each man should return to his heritage and his family. Again the concept of returning to one's land and family, as a form of freedom, shows that 'Dror' is about more than base freedom, involving the concept of self-sufficiency and doing something for oneself.

Clearly, a preferable form of freedom is a responsibility to do something productive with your basic freedom of 'chofshi'. In that way, one can move to the next level of freedom, 'Dror.'

Cherut

Refers to the highest level of freedom. Not only does it refer to physical freedom and self-fulfilment, but also a spiritual freedom on top of that. This can be seen through the fact that Pesach is referred to as 'Zman Cherutienu'- 'The time of our freedom.' Pesach commemorates the freedom of the Jewish people from physical servitude and also 'Dror' freedom, in that the Jewish people became a nation, able to be self-sufficient. No longer were they forced to internalise the values of their masters, as well as performing their work. However, the Exodus was also a spiritual experience as the Jewish nation began on a journey of growth that would culminate at Sinai.

The freedom of 'Cherut' encompasses both an external freedom and an internal freedom, as shown by the progression of the Exodus followed by Sinai. In order to achieve both types of freedom, one has to feel liberated internally too. If one believes that freedom is a value, and more than just a physical state, it becomes a state of being. 'Cherut' expresses the idea that freedom comes from within and is a personal quest for us all.

However, the battle for true 'Cherut' is not something that individuals can always win. Indeed, this is how thinkers such as Erich Fromm have explained the ability of totalitarian rulers to have popular support in the twentieth century. He argues that some individuals cannot cope with true freedom and therefore wish to 'escape from freedom' by letting others make decisions for them and control aspects of their lives. Of course, life would be easier if others could make decisions for us, but as history has shown, this is a dangerous view as well as being a negation of the freedom expressed by 'Cherut.'

QUESTIONS OF FREEDOM FOR THE TNUA QUESTIONS OF FREEDOM FOR THE TNUA

Clearly, there are plenty of issues to come out of the concept of freedom. There are so many aspects that the movement could take on, that below are merely a few thoughts. It is by no means an exhaustive list, but it just goes to show that if we look deeply into any Chag (festival) in the calendar, we can grapple with issues that are very relevant to us today. Surely, the challenge of

making Judaism applicable to our lives and those of our chanichim is one that we must take forward.

Zionist takeover of Channukah

As a Zionist youth movement, it is crucial to understand how Channukah fits into Zionist theory. Rather than deal with the miracle that many Jews believe took place with the ceremonial oil in the Temple, Zionism has focused almost exclusively on the historical and military implications of the Channukah story. It is easy to understand why, especially given that all movements use their interpretation of history to suit their needs.

What did Zionism want to create at its conception? Nothing short of radically changing the image of the Jew. From the picture of a down-trodden and persecuted peasant from Eastern Europe, the early Zionists wished to create a 'new Jew', able to stand up proudly on an equal footing to any other nation in the modern world. The story of Channukah fitted in perfectly. What could be better than the message of oppressed Jews fighting the aggressors and winning? This was seen as historical proof that the vision of the 'new Jew' could be created. If the Maccabees could do it, why can't we?

The imagery of the Maccabees is prevalent even in the work of Herzl. He personally took it upon himself to see that his family lit the Channukiah, despite his lack of religious belief. In a classic portrait, called 'The Menorah', Herzl is depicted wrapped up in thought in front of a Menorah. More tellingly, in his conclusion to the seminal work, 'The Jewish State', Herzl triumphantly states 'I believe that a wondrous generation of Jews will spring into existence, the Maccabees will rise again.'

However, is this image of the new fighting Jew, that Channukah has come to represent an image that we as Zionists think is applicable today? Have we not seen the fulfilment of the Zionist struggle, with the creation and survival of the State of Israel? Perhaps the contemporary struggle of Zionism is not a physical one at all, and therefore the image of Channukah should be changed also. Or, perhaps Channukah still symbolises Jewish and Zionist pride, applicable to any age. This debate hits at the very heart of the Zionist future, which is surely a huge issue for the Tnua to grapple with.

Freedom to change accepted practice

The question of whether we have the right to exercise our personal freedom as individuals, is critical when it comes to some of the big decisions in the Jewish world today. Some believe that in the 'cherut' sense of freedom, we should be spiritually free and follow our concept of spirituality, regardless of accepted practice. However, is this really personal

freedom, or as others would argue, mere anarchy and a rejection of the accepted 'rules' of our people. This debate is a crucial one in the realm of the views of Progressive Jews versus the views of Orthodox Judaism. If the 'rules' are more important than personal freedom, then what is the real value of freedom? Or, do we have to have some constraints on human freedom itself?

In the Zionist world there is also a conflict in the concept of freedom. Zionists would agree that the State of Israel is the culmination of the struggle for our national freedom. Some may argue that the state makes us a free nation. Clearly, support of the state from Jews around the world, furthers the strength of Israel and therefore benefits the free Jewish nation too. However, does this mean that we must limit our personal freedom if we disagree with the state on certain matters? Should we curb our own freedom of expression for the sake of a wider freedom, that of the nation itself? It is a question that many people grapple with, but once again the question of freedom is the key.

Whose freedom should we be bothered with?

There is a clear consensus that freedom, however we choose to define it is a positive thing. However, many are denied that freedom and we should certainly seek to help them. But, the classic question remains- Who should we help first? Do we help our fellow Jews primarily? After all, history has taught us that if we don't do it then nobody else will. The issue of Israel's missing soldiers is a classic example that springs to mind. However, it appears to be one that the rest of the Jewish world has failed to prioritise. Natan Sharansky asked, 'Why- unlike the case of Soviet Jewry- are we not launching a huge grassroots campaign for Israel's MIAs...?' Indeed, perhaps it is our duty to inform others, Jews and non- Jews alike.

Or, perhaps we should not be so introspective. Perhaps we should be looking to non-Jews as well, those whose freedom has been taken from them. There are so many causes that exist, and Jews have a good record in acting upon them. Many Jews were prominent in the anti- apartheid campaigns of South Africa, such as Helen Sussman. Similarly, in the battle for Civil Rights for blacks in America in the 1960s, much of the terminology and imagery that was used was taken from the Exodus from Egypt, seen as the prototype for any battle for freedom. Again, Jews were at the forefront of the struggle- The great Rabbi A.J. Heschel worked with Martin Luther King and Kivie Kaplan (Vice Chair of USA Reform Judaism) was also President of the National Association for the Advancement of Coloured People for many years, which was the organisation at the forefront of the civil rights campaign. Some Jews even lost their lives for the cause, such as Andrew Goodman and Michael Schwerner, killed in Philadelphia during the Mississippi Summer of 1964. As a nation that has been persecuted extensively in the past, do we have a special duty to protect others who suffer from discrimination? Does this become a priority over the duty to our own people?

'Let freedom ring! Let freedom ring from the hilltops and from the mountains and from the valleys...And when this happens, when we let it ring from every city and hamlet and in every street, then we will be able to speed up that day when all of G-d's children: black men and white men, Jews and gentiles, Protestants and Catholics, will be able to join hands and sing in the words of the old Negro spiritual:

Free at last! Free at last!

Thank G-d Almighty, we are free at last!'

(Martin Luther King)

לוח השנה היהודי, תהליך חינוכי.

למה חוגגים פסח? יציאת מצרים, עבודות לחירות. למה חוגגים שבועות? חג מתן תורה. חג הקציר. סוכות? המסע במדבר, חג האסיף. הסיפור המכונן של עם ישראל. ראש השנה לשנים, לקראת יום כיפור. פורים? ביטול גזרות המן.

למה חוגגים את חנוכה?

- מה אנחנו יודעים על החג?

- למה חוגגים את חג חנוכה?

*על הניסים- נס הנצחון (מתוך הסיפור). מסכת שבת- נס פח השמן (גמרא- תלמוד בבלי)

<https://www.youtube.com/watch?v=WU9GQ4Vz658>

קיימים בחנוכה שני ניסים- נס פח השמן ונס הנצחון. על שום מה חוגגים את החג? אילו מן הניסים אנחנו חוגגים? ולמה בכלל הבלבול הזה? (יש סוברים שיש משנה זהירות לחזל עם החג הזה).

- גם הנס, גם חנוכה המקדש, גם הזדמנות לחגוג את סוכות שוב, וגם הנצחון. כל תקופה בהיסטוריה מחליטים לחזק חלק אחר בסיפור.

כל זה מסביר לנו שהחג הזה אולי קצת יותר מורכב ממה שחשבנו. הוא לא רק בצק סוכר שמן ונרות. עוד בדורות קודמים הבינו שיש מסר חינוכי חזק לחג הזה. מסר שלעתים היה חזק מדי כדי להתמודד איתו.

- מה הסיפור?

- 3 פעמים וקצת, היו ליהודים מדינה יהודית עצמאית. מתי? בימי דוד המלך, בימי החשמונאים ובימינו אנו. (הקצת- בר כוכב, 4 שנות עצמאות באיזור יהודה)

- בשנת 167 לפנה"ס החלו החשמונאים להנהיג התקוממות נגד השלטון הסלאוקי בא"י (יוונים לצורך עניינינו, בני משפחת סלווקוס). למה התחילה מלחמה זו? זו לא הייתה מלחמת שטח, מלחמת אין ברירה, מלחמה על החיים ועל המוות. המלחמה הזו פרצה בעקבות גזירות- איסור השלטון על קיום מצוות יהודיות. 7 שנים של מרד שהיה למעשה מאבק על דמותה של החברה היהודית בא"י. מי הצדדים במלחמה זו? מצד אחד- מרבית העם. נאמני המסורת ומצד שני אליטה מתיוונת שניסתה להנחיל שינויים באופייה של החברה בחסות השלטון ההלניסטי.

עצירה- יוניס או מתיוונים? אמת היא שהמלחמה הייתה כנגד האימפריה (אימפריה עצומה- שלימים תזכר כימי יוון והומא, פקס רומאנה, ללא גבולות. עולם גלובלי- בקנה מידה אמריקאי) אמת היא שהמלחמה הייתה בחסות האימפריה, שחיילים יוניס נשלחו לקרבות. אבל- המלחמה פורצת כנגד מתיוונים- כלומר יהודים שקיבלו על עצמם את התרבות היוונית, ולמה להם? איזו בשורה גדולה מביאים היוונים לעולם? בשורת הדמוקרטיה, קידוש הגוף, היחיד, העצמי. הם מביאים את הפסלים, הם מביאים את האולימפיאדה וענפי הספורט השונים. הם מביאים את הדמוקרטיה- ומהי אותה דמוקרטיה? אותה דמוקרטיה היא שלטון הרב, מיהו הרוב? קודם כל גברים. אחר כך גברים עשירים, ורק העשירים שגרים בפוליס, כלומר- האלפיון העליון הנה מאוד מהשלטון החדש. ויתר העם נפגש פתאום, כנראה בפעם הראשונה בכזו גסות- עם עולם ערכים שמנוגד לגמרי לעולם הערכים המסורתי היהודי- עולם בו האני במרכז. עולם שמקדש את הגוף הגשמיות ולא את הקהילה. המסורת והרוחניות.

מה היה הטריגר למרד? הכהן הגדול (יאסון ומנלאוס) בשנים קודם לכן מתחיל תהליך של הפיכת ירושלים לפוליס- הכהן הגדול הופך מדמות דתית לדמות מנהלית, שלטת. על כל איזור יהודה. דת ומדינה מתחברות. ומקבל שליטה למעשה על מקורותיה הכלכליים של האיזור. באותה שנה גם היה תקדים- שנה ראשונה שהכהן הגדול נקנה בכסף ו- דריסת רגל לשלטון זר במינים פנים יהודיים.

169 לפנה"ס נשדד המקדש על ידי אניטיכוס. מתחילים קרבות. בפולחן זר במקדש. ומיסים כבדים.

חורף 167 לפנה"ס- שורת גזירות: הפסקת זבח הקורבנות, דרישה לחילול שבת, בניית מזבחות עבודה זרה והקרבנות קורבנות טמאים. איסור קיום ברית מילה, החלפת חוקי תנך בחוקי המלך, אכילת מאכלים לא כשרים.

<https://www.youtube.com/watch?v=KlmKQkZiFo&t=1s>

זוהי מלחמת תרבות, יותר מכל, מלחמת זהות!! היהודים נלחמים על זכותם לשמור על זהותם ואמונתם. תכלס- מה קרה? המרד מתחיל- השנה היא 167 לפנה"ס, והיוונים נמצאים בעיצומה של רדיפת היהדות והיהודים. כוחות יוניים מופיעים בעיר מודיעין (אתר שנמצא מערבית לירושלים, בסמוך לכביש ירושלים-תל-אביב) ודורשים שהיהודים, בני המקום, יקריבו חזיר לאילי יוון. זקן העיר, מתתיהו, שהיה כהן - מסרב.

אבל אז קם יהודי מתייוון מאותה עיר ומבקש לבצע זאת בכל זאת. כאשר הוא עומד להעלות את קרבן החזיר, מתתיהו דוקר אותו בחרבו והורג גם את השר היווני. לאחר מכן הוא פונה אל הקהל ומכריז: "מי בכס ירא ה' ומי לה' אליו!" – כל מי שירא לדבר ה' שיעמוד לידי וילחם.

המצטרפים אל מתתיהו וחמשת בניו – יהודה, אלעזר, יוחנן, יונתן ושמעון – שמים פעמיהם לעבר ההרים, מתוך הנחה שהיוונים יחזרו לנקום בעיר, ויימחקו אותה מעל לפני האדמה. בהרים, הם מארגנים צבא גרילה, שמונהג בעיקר על ידי בכור הבנים, יהודה. יהודה זוכה בתואר "מכבי", שמשמעותו "הפטיש" (מקבת). "מכבי" הוא גם נוטריקון של המלים "מי כמוך באלים ה' ", קריאת הקרב של העם היהודי.

המרד נמשך 7 שנים, ובסופו מוקמת ממלכת החשמונאים, הפעם הקודמת שהייתה מדינה יהודית. איך זה שאת כל הסיפור המופלא הזה לא מספרים ביתר פירוט?

איך מהסיפור הזה נצרה כזאת סמטוחה?? הסיפור הזה לא כתוב בצורה ברורה בשום מקום, רק בספרי המכבים לא נעלמו ספרי המכבים שכתבו אותו? למרות שכנראה נכתב בעברית, לא נשמר מקור שלו בעברית, רק ביוונית. יום אחרי המרד – שמעון, בנו של מתתיהו הכהן מתמנה לכהן גדול. טבעי, שושלת כוהנים, שבת הלוי. אבל הוא גם קורה לעצמו – נשיא – מלך. בפעם הראשונה הופכת דמות דתית גם לדמות השלטת. קיבלו מדינה יהודית, הכח מביא עמו את השחיתות, לעת לעת הממלכה משנה את פניה. סיפור שמתחיל עם אלעזר יונתן יוחנן שמעון ויהודה, מסתיים בהורקנוס, אריסטובולוס ואלכסנדר ינאי. בני אותה משפחה. אבות שנלחמו על קידוש הזהות, יביאו צאצאים מתייוונים. 100 שנים לאחר שהוקמה הממלכה, היא תאבד את אחיזתה ורומא תכנס לתמונה (ימי הורדוס). היהודים איבדו את עצמאותם.

- איפה היה הסיפור הזה? מדוע ניתן להבין שאולי נזחרים מלספר אותו?

1. מעודד מרד, גם לאחר כישלון מרד בר כוכבא, המשיכו לחיו תחת שלטון רומא. וחזל חששו מלמלא את היהודים בספורים שמעודדים מרידות. לא להכניס להם רעיונות לראש
2. פרשנות פחות מקובלת, אבל מעניינת הרבה יותר לטעמי – זה סיפור שלא רוצים לספר. הרעיון החשמונאי נכשל. מה שאבותיהם נלחמו עליו, לא שרד במבחן הזמן. האם רעיון כזה יכול להחזיק? מאוד מאוד מזכיר לטעמי את ימינו אנו. כיצד מחזיקים מדינה יהודית? או מחברים שלטון ודת? איך שני הצדדים לא פוגעים זה בזה ומצליחים לאזן את הגשמיות והרחניות.

- עובדה היא שספרי המכבים לא נכנס לקאנון היהודי. מעניין שכן לקאנון הנוצרי. (תרגום השבעים). היא זו ששמרה את הספרים הללו וכך אנו מכירים אותם היום.

- מה נותר לנו היום? לפרסם את החג. זוהי המצווה העיקרית. מה לפרסם? אפשר להגיד שניתנה לנו הזכות לבחור.

- כלי נחמד שאפשר להשתמש בו הוא השירים. חג החנוכה רויי שירים החל מפיוטים עתיקים וכלה בשירים חדשים שכתבו והולחנו בשנים האחרונות. הקורא והמקשיב להם כמקבץ שלם, עשוי לשים לב לשינוי משמעותי בהלך הרוח שהם משדרים. שירי חנוכה שכתבו טרם המדינה, משדרים את הרוח הציונית וטומנים בחובם את המסר החינוכי של העלייה והעבודה בארץ ישראל. עם הקמתה של המדינה שירי חנוכה עסקו במשמעות האור וגירוש החושך. בהמשך הולכים השירים ונעשים בעלי אופי אינדיבידואלי, שירים העוסקים ב"אני" ולא בהשתייכות לכלל.
<https://www.youtube.com/watch?v=czv2p2NUUJk>

לפני קום המדינה: השוואה בין המכבים לציונים. מי ימלא גבורות ישראל. ימי החנוכה: ימי החנכה חנפת מקדשנו.
בגיל ובשמחה ממלאים את לבנו,
לילה יום סביבונו יסב,
ספגניות טאכל בס לרב.

האירו, הדליקו נרות חנכה רבים!
על הנסים ועל הפלאות אשר חוללו המפגים.

נצחור המפגים נספר, נזמרה
על הימים אז ידם פי גברה,
ירושלים שבה לתחיה,
עם ישראל עשה תושיה.

אחכ- באנו חושך לגרש (כל אחד הוא אור קטן, וכולנו אור איתנו).

CULTURAL WARS - MODERN APPROACHES

Text 1

What is the meaning of the modern Zionist state? It denies the foundations of our faith; it denies that the fate and existence of God's nation depend on their observance of Torah and mitzvot; it claims that the Jewish people live by virtue of their own strength. What is the meaning of this State? It is a state that refutes the wages of mitzvot and good deeds. It rejects the concept of punishment for one's sins and for violating the laws of the Holy Torah. It blatantly denies the fundamental concepts of exile and redemption. In other words, it refuses to admit that Israel was exiled as punishment for its sins - "ומפני חטאינו גלינו מארצנו" ('Because of our sins we were exiled from our Land') - and refuses to acknowledge that the return of Israel to liberty and self-government depends upon repentance and the compassion of Heaven. It will not come through any earthly power, only at the hand of our righteous Messiah.

The Zionist state negates the essence and originality of the Jewish People. It has rendered them a nation like any other, like those whose existence is not connected with Torah observance or its annulment... The State before us was created as a substitute for the holy, godly essence of the people of Israel, exchanging its fundamental quality, its roots, for country, nation and state. The Zionist state represents total heresy. It tears the essence of its faith from its roots, denying the Covenant which the Lord our God made with our people at Horeb...

From: "Lehasir Hamasveh" (Removing the Veil) - Neturei Karta

Text 2

The Jewish people is not like other nations. All our efforts to integrate are doomed to failure. The whole world is one side and we are on the other. If we acknowledge our uniqueness it will go better for us. If we ignore our uniqueness, Esau and Ishmael will remind us of this fact with barbed whips.

Rabbi Israel Sadan, "Niv Hamidrashia" vol. 11

Text 3

Modern civilization is increasingly determined by performance and vulgarity. In America.... you must buy a new car, a new television. You must see the latest film that everyone's talking about. It's true that in Israel we haven't yet come to that, but the same forces are working among us. The lifestyle of the average Jew in Tel Aviv is basically no different from that of a Jew or a gentile in any small town in America. He passes by the same cars, sees the same films, spends Shabbat on the beach or watching a football game. The phenomenon of Americanization is growing from year to year. We are becoming assimilated in our own country...

From: "Ha'amakat Hatoda'ah Hayehudit" (Deepening Jewish Consciousness) by Joseph Bentwich, Petachim 1972.

Text 4

Over the course of many years, foreign ideas from both left and right have become entrenched in most Israeli political parties and their overseas branches.

Even those foreign cultures which apparently move with the spirit of the times and do not contradict the spirit of Judaism, are obstacles to Israel's spiritual and ethical revival.

For example: Israel's legislative system is largely based on gentile jurisdiction, rather than the original Jewish legal system. We must work to restore Jewish law... Original Jewish law must be the decisive force in deciding all our financial, political, social and cultural questions, and resolving our differences.

(Another example of the evil influence of foreign culture...): Modern entertainment includes inferior cinema, discotheques, night clubs etc., with all their destructive elements. Not to mention cheap literature and pornography. Use of the Christian calendar and New Year's Eve (Sylvester) celebration - are they truly necessary in the State of Israel?

We must therefore make every effort to prevent the infiltration of foreign ideas and cultures. They distort our fundamental nature wherever they exist, especially in the State of Israel

From: "B'limat hadiratan shel ideot vetarbuyot zarot" (Blocking the spread of foreign cultures and ideas)

Text 5

It is not only the Jews who have left the ghetto, but Judaism as well... Judaism has done so of its own accord wherever it encountered modern culture. This cultural stream has destroyed its defenses from within, and cannot now be closed off to live a separate life. The spirit of our nation yearns to develop, to engulf the culture approaching it from outside, to digest it and make it part of itself, as it has done in the past. But the conditions of Diaspora life are not conducive to this... Diaspora Judaism cannot develop in its own fashion, and when it leaves the culture of the ghetto, it is in danger of losing its independent life... its national unity.

When it realizes it cannot bear "the tools of the Diaspora"... Judaism seeks to return to its historic center, in order to live a life of natural development, to deepen its strengths in every aspect of human culture... and sometimes to add a great national culture to the treasures of humankind - the fruit of the labors of a nation that lives by its spirit, just as it did in the past... When national culture in Eretz Israel attains this level, it will raise people from among its sons to establish a "state" - not only a state for Jews but a truly Jewish state.

Ahad Ha'Am, from "Medinat hayehudim vetzarat hayehudim" (The Jewish State and Jewish distress)

Text 6

First of all, I'm proud to be a Jew. I'm equally proud to be American - it's an accident of birth, but one that has enabled me to grow and develop in the most emancipated society ever known to man. In Europe the Jew was always the stranger, or else - if he chose to assimilate - the price he paid was to abandon his faith. As a result, one who wished to remain Jewish had first to identify with his Jewishness.

America allowed me to be a Jew - and an American - and many things besides, without forcing me to choose one particular identity above all others. To be American. As Walt Whitman observed so long ago, means to be many things. While I would not give up my Jewishness, I would also not permit it to rule my life, to define me, to close off my options.

This country has been good to my family and me. Its breadth of spirit allowed me, the son of working class parents, to lecture at a college and hold an administrative position. When I applied for scholarships I was never asked whether I was Jewish, Christian or Moslem, just whether I was good enough. With all its flaws, the United States is still the most open society in the world.

If truth be told, modern Israeli society is not at all attractive. Each edition of the Jerusalem Post, every letter from you and my other friends, brings more news of scandal, corruption and inflation. It seems that Israel has become like all other nations, with its atrocious inefficiency and political paralysis. Wasn't it the Zionist dream that the Jewish state would not only be a refuge from persecution but a light, an ideal, a resurrection, that 'the Torah will go forth from Zion?' We are not persecuted in the West, thank God, so we are not fleeing to Israel. but the early idealism has waned, and there is no magnet to draw us there.

From: Dr. Yurofsky, "First and foremost I am an American."

Text 7

29. "For the nation will dwell by itself" - what is the meaning of 'for' (יה)? All the other letters apart from these two have partners. How? The numerical sum of ך and ן is 10. The same goes for ך-ב; ך-ג; ך-ד- they all add up to ten. But ך stands alone. The same goes for the letter ן. The numerical sum of ן and ך is one hundred. The same goes for ן-כ, ן-ל, and

ו-ן. The letter ן stands alone. The Almighty said: In the same way that these two letters cannot pair up with other letters, but stand alone, so it is with Israel. They cannot cleave to the other nations, but remain separate to themselves. Even if the king commands them to desecrate the Sabbath or renounce circumcision or practice idolatry, they will be killed rather than change.

Sefer Ha'agada, p. 263-264

Rabbi Levi said: The actions of Israel differ from those of other nations. In their plowing, their sowing and their reaping, in their sheaves, in their threshing, in their barns and their wineries, in their manner of shaving and in their calendar. In their plowing: "You shall not yoke together an ox and an ass". In their sowing: "You shall not sow two crops in the same field." In their reaping: "You shall not entirely reap the corners of your field, nor shall you gather up wheat that has fallen to the ground during the harvest." In their sheaves: "If you forget a sheaf in the field, you shall not go back to gather it." In their threshing: "You shall not muzzle an ox when it is threshing." In their barns and wineries: "You shall provide for him from your flock, your barn and your winery." In their manner of shaving: "You shall not round the corners of your head. You shall not mutilate the corners of your beard." In their calendar: other nations count according to the solar calendar, while Israel counts by the moon, as it is written: "This month is for you..."

Text 8

Every one of us must decide: will we build an Israeli state that is narrow minded, provincial, chauvinistic, xenophobic, burdened with the inferiority complex of a small nation that fears the refreshing, free breezes of nature, of other national cultures? Or will we build a broad minded Israeli state, open to the world, a state that unites the cultures of all other nations - by means of ultimate integration, with the Bible serving as a screen?

It is a well known fact that the historian Arnold Toynbee regarded Israel as the fossilized remnant of a culture whose time had long passed and vanished from the world...

It is incumbent upon us to see ourselves in the prism of the world's messianic hope, for which Israel has existed from the earliest days of our forefathers until the present time (to bring about the redemption of the entire human race).

S.H. Berman, from "Ruach Israel Bimdinat Israel" (Spirit of Israel in the State of Israel)

Text 9

Every one of us... should spend some time alone, to free ourselves from all outside influences.

Every one of us, each member of the Jewish people... should ask himself with complete honesty, what are we in fact aspiring to on a national level? What do we want from Eretz Israel? Why should we separate ourselves from those nations... who have left their imprint on us... Why shouldn't we become completely assimilated? What's stopping us?

Those who claim that assimilation is impossible are simply avoiding the issue. How is it that bygone nations were assimilated? Why shouldn't the same thing happen to us, if we want it, if we don't do everything in our power to prevent it?

I think that if we could just spare a moment to be completely honest with ourselves, no Jew would be ashamed or find it hard to admit that something special, something personal, is fighting for its existence within us, seeking to be expressed.

We want to live, no more and no less. Our lives are nurtured from the wellspring, the nature of our land, which nourishes our bodies and our souls...

We must generate a new nation, a people with a sense of neighborliness and fraternity to other nations, a people who can relate to the creativity and life-force of nature, a people containing all the force of our history. The accumulated pain and sorrow in our national soul forces us to speak out...

A.D. Gordon, From "Avodatenu Me'ata"

Text 10

The Sixteenth Letter

You asked for my opinion regarding the burning question of our time, the "Emancipation" - whether I believe it is in accordance with the spirit of Judaism, and whether I think it is advisable to strive for it...

... Insofar as it pertains to Israel I welcome it, but only because at its core I sense the revival of a genuine spirit, not dependent on the Emancipation, moving us towards the fulfillment of our goals. This is the spirit that makes us aspire to raise ourselves up. It infuses us with Judaism, expanding its influence throughout our lives. I welcome it only as long as Israel sees the Emancipation not as an end in itself, but as a turning point, a new trial, even harder than the trials of suffering and oppression. But sorrow and anguish would enfold me were I to believe that Israel is becoming estranged from itself, that its spirit has departed, that it joyfully greets the Emancipation and regards it as the end of its Exile, the ultimate goal of its historical

destiny - were I to believe that Israel bows down before it, assuming that it will lighten their load and pave the way for many pleasures. This proves that the Emancipation does not understand the spirit of the Torah, nor has it learned anything from the lessons of Exile...

We must be Jews, Jews in every sense of the word, imbued with the spirit of the Torah, which is our lives and the length of our days. Only then will the spirit of Judaism welcome the Emancipation as the highway for the fulfillment of its needs and the realization of its vision.

Rabbi Simshon Refael Hirsch, "Iggeret Tzafon"

Text 11

30 A gentile said to R' Avina: 'It is written "Who is like your people Israel, one nation in the land" - what is your greatness? You are the same as the rest of us, as it is written "All the nations are as naught before Him" '. R' Avina replied: 'You have testified for us, as it is written: "He will not take the nations into account." '

21 "You are to me as the Children of Kush, O Israel" - How can their name be Kushim, if it is Israel? Just as the Kushim are different because of the color of their skin, so are the Children of Israel different from other nations because of their deeds and their speech."

Sefer Ha'agada, p. 253-254

LIGHTING OF THE HANUKKAH CANDLES

G'VURA - HEROISM

ברכת הנר

ברכת הנסים

You are welcome, heroes of those days at this time, heroes who conquered their desires, heroes like me and you - human beings:

הנרות הללו - These candles:

We light these candles in memory of all the deeds that were not reported in the newspapers, miracles that were not crowned with wreaths, salvation that was achieved in secret, and consolation that remained hidden.

'הלל' מסורתי - Traditional Hallel:

From: 'Shvilei G'vura' (Paths of Heroism) / Yitzhak Sade ('Misaviv Lamedura' - Around the Campfire)

True heroism is often revealed in everyday life.

We usually think of heroism in military terms, for obvious reasons: soldiers are expected to make the ultimate sacrifice, to be prepared to die. But this is not the only way, although it is

the best-known. There are thousands of other paths to heroism. Heroism, like every quality, is not the property of one individual, but a virtue that enriches everyone. This is why we are revolted by the boasting and foppishness of some brave people. By their behavior they remove themselves from the pinnacle. The opposite of heroism is not cowardice but egoism. A self-centered person can be brave, but never heroic. There is no bravery in banditry, no matter how daring, because heroism is first and foremost a moral quality.

Heroism, with its implications of sacrifice, is not inherently cruel, nor does it make one cruel. It is the highest form of service, rooted in love of one's fellow man.

The most human type of heroism is *shlichut* - a mission. One may work for the good of others and find his actions bogged down by arrogance, the gratification of his own desires, the desire for power, or the collective egoism of a small group. The outward signs are: harming the innocent, particular cruelty, questionable choice of means, and a disregard for life.

Not so the *shaliach* - the emissary, who operates only in the name of those who sent him, and only to the degree that they require it. The extent of the peak is determined by the breadth of the foundation. Heroism is a positive human virtue. There is no heroism without humanity and a humanitarian goal, because its essence is life in all its positive manifestations. Therefore one who has the gift of heroism finds it difficult to kill. He can only arrive at this point if there is no other way, when no shadow of doubt clouds the rightness of his action, when the deed is necessary to save life.

Sacrifice does not imply the cancellation of self. It does not require a blurring of the 'selfhood' of the individual. Only he who has a great deal can give a great deal. A poor personality cannot provide for the good of all.

ההל' מודרני - Modern Hallel

Sometimes the same flame burns in the hearts of different people. For example, the flame that flickers in the soul of Jews and Arabs, those on both sides who know how to look beyond the score of spilt blood, those who can see that the outstretched hand is still open.

Or, another example: look into the flame that trembles in the soul of soldiers storming the enemy, who also find the strength to lock their weapons and see the faces of mothers and children on both sides of the firing line. They listen to the glowing ember that softly whispers - a rifle in your hands can save life just as well as it can spill blood.

Similar sparks glow in the souls of those of other faiths and creeds who have found the strength to forego the good opinion of others in order to cleave to a Menorah of countless candles of every variety. Lights that will not singe each other but take pleasure in the multitude of lights that shine beautifully together, revitalizing the Hanukkiah of quiet heroism that burns in the center of the world.

Let us bless and commemorate one more little spark - the glowing coal that is nearly extinguished, the spark that burns in everyone's soul. This little light has the power to burn, to grow, to flame and to blaze, to illuminate, to become transformed into light, for heroes - for mankind.

Dan Perat

Rabbi Dan Perat is rabbi of the Ohel Avraham congregation at the Leo Baeck Center in Haifa

LIGHTING OF THE HANUKKAH CANDLES

NISIM - MIRACLES

ברכת הנר

ברכת הנסים

Blessed are You, O Lord our God, Light of the World, Who opens our eyes
to see how our fragile deeds miraculously join into one established dwelling place.

הנרות הללו - These candles:

We light these candles for the miracles and the wonders, the great deeds and actions that You performed for us in those days at this time. During all eight days of Hanukkah these candles are holy. They stand before us as a reminder of all the astonishing goodness that has befallen us until now, to encourage us to continue hoping and working towards increasing goodness, beauty and joy in our everyday speech and actions, towards ourselves and our fellow beings.

ה'הלל' מסורתית - Traditional Hallel:

Chapter 11 section 3 of Rambam's Guide to the Perplexed

All the great evils which men cause to each other because of certain intentions, desires, opinions or religious principles - all originate in ignorance. A blind man who has no guide stumbles constantly because he cannot see, and causes injury and harm to himself and others. The same

goes for groups of people - each group harms itself and other groups, and brings great evil upon other people.

If men possessed wisdom, which is to humankind as sight is to the eye, they would not cause any injury to themselves or to others, because knowledge of the truth removes hatred and quarrels, and prevents mutual injury. This has been promised to us: "The wolf shall dwell with the lamb, the leopard lie down with the kid, the calf, the beast of prey and the fatling together, with a little boy to lead them. The cow and the bear shall graze; their young shall lie down together; and the lion, like the ox, shall eat straw. A babe shall play over a viper's hole, and an infant pass his hand over an adder's den" (Isaiah 11:6-8). The prophet explained the reason for this change. He said that hatred, quarreling and fighting will come to an end because then mankind will have a true knowledge of God. "In all of My sacred mount nothing evil or vile shall be done; for the land shall be filled with devotion to the Lord as water covers the sea" (Ibid 9).

ה'הל' מודרני - Modern Hallel

I always want eyes / Nathan Zach

I always want eyes to see

The beauty of the world, to praise

This wonderful, incomparable beauty, and to praise

The Creator of all this beauty, to praise

So full, so very full, of beauty.

I never want to be blind to the beauty

Of the world, as long as I live. I will give up

Other things but I will never say I have seen

Enough of the beauty in which I live

Where my hands go about like ships, thinking

And forming my life bravely, and, no less important,

Patiently, with endless patience

And I will not refrain from praising. Yes, I will not cease to praise.

When I fall I'll pick myself up - even for a second - so they can't say

He fell down. But he got up again for a second to praise

With his last eyes

That which he will never stop praising.

Haim Rechnitzer

Haim Rechnitzer is a student in the Hebrew Union College Israel Rabbinical Program

LIGHTING OF THE HANUKKAH CANDLES

OR - LIGHT

ברכת הנר

ברכת הנסים

Blessed are You, O Lord our God, King of the universe, Who has sanctified us by Your commandments and commanded us to see the light and illuminate the heart of man.

הנרות הללו - These candles:

We light these candles

For the miracles that have not yet befallen us

For the wonders that were too great for us to see

For the illumination that we have not yet seen

That You wrought for our fathers

And that You do for us

In those days at this time

By Your hand

And by our hand

Those who love You

Human beings

Simple folk

הלל' מסורתי - Traditional Hallel:

From the Kabala:

If you pray and bless or wish to direct something

Imagine that you are light, surrounded entirely by light.

Within the light is a seat of light, bathed in brightness, facing a seat of good light

You are between them

Avenging the God of brightness

Having mercy on the God of goodness, praying to Him

Incline yourself on His right - there is clear light

And on his left - there is glory, that is a glowing light

Between them and above them, the radiance of honor

And around them, the light of life

Above them a coronet of brightness

Crowning all knowledge

Illuminating the paths of imagination

Shedding brilliance upon all

And there is no beginning or end to the light

ה'הלל' מודרני - Modern Hallel

Partial Illumination / Rachel Shapira

Now and again there is a flood of light

And hidden things are revealed to me

The forgiving melody comes to

Visit the strings

When the pleading wanderer within me

Is astonished by all

That has become sour

The slumbering child awakes within me

And is comforted - almost effortlessly

And what remains is partial illumination

And I am left with a song for you

Take every moment that I labored

When I did not swear to lies

Take each moment that I reached out

To touch the lives of others

My yawning guitar

Has a chord for sad people

Who wait, not understanding

Why the stars did not caress them

What remains is partial illumination

And I am left with a song for you

What remains is partial illumination

And I am left with a song

Mira Regev

Mira Regev is a student in the Hebrew Union College Israel Rabbinical Program

Chanukah in Israel & America:
Defining our identity by redefining a festival

National "Menorah" Lighting

Vs.

**I have a little dreidel
I made it out of clay
And when it's dry and ready
Then dreidel I shall play!**

**Oh - dreidel, dreidel, dreidel
I made it out of clay
And when it's dry and ready
Then dreidel I shall play!**

**It has a lovely body
With legs so short and thin
And when my dreidel's tired
It drops and then I win!**

**Oh - dreidel, dreidel, dreidel
I made it out of clay
And when it's dry and ready
Then dreidel I shall play!**

WE ARE CARRYING TORCHES

אנו נושאים לפידים

אנו נושאים לפידים, בלילות אפלים,
זורחים השבילים מתחת רגלינו
ומי אשר לב לו הצמא לאור -
ישא את עיניו ויבוא אלינו לאור
ויבוא !

נס לא קרה לנו, פך שמן לא מצאנו,
לעמק הלכנו, ההרה עלינו,
מעיונות האורות הגנוזים גילינו,
נס לא קרה לנו פך שמן לא מצאנו
בסלע חצבנו עד דם, ויהי אור.

We carry torches
on gloomy nights,
The paths glow beneath our feet,
And he who has a heart
thirsting for the light
will raise his eyes and heart to us -
To the light - and come.

No miracle happened to us
we found no vial of oil.
We walked to the valley
we ascended the mountain,
We discovered the hidden
springs of light.

No miracle happened to us
we found no vial of oil
We hewed stone until we bled -
and there was light.

Lyrics: Aharon Ze'ev

- Has American Judaism packaged Chanukah in the image of the *holiday season*[™]?
What does the Israeli folk song suggest about their reading of the Chanukah story and their relationship to it in Modern times?

I here was a man who felt deep down in his soul that he needed to be a Jew. His outward circumstances were not unsatisfactory. He had a sufficient income, and a pleasant profession in which he could create whatever his heart desired. He was an artist. His Jewish origin, and the faith of his fathers, he had long ignored. Then the old hate arose again, disguised with a fashionable title.

... Out of mystifying ideas he came to a clear thought which he uttered aloud. The thought was that there was only one way out of Jewish misery and that was the return to Jewry....

Briefly he traced the intellectual consequences of this decision, the desire to separate the assimilative habits current in his home life from the primal Jewish ideas. His children could be made to see a new viewpoint. These at least should be educated as Jews. The thought of the Maccabean festival presented an opportunity. He purchased a Menorah, but when he held this nine-branched candelabra he became depressed. In his father's house, in his distant childhood, these little lights too, had flamed and there was something sad and sorrowful about them. It was tradition bound. He examined the Menorah. Its shape suggested that its design had followed the lines of a tree with extended branches.

Came the eighth day when the whole row of lights were flaming, also the loyal ninth, the servant that serves merely to light the other eight. A great brilliance spread from the Menorah. The children's eyes glistened. To our man the illumination appeared as the flaming up of the nation.

First one lit candle. It is still dark, and that one light looks sad. Then a fellow traveller joins it, one more and more. The darkness must yield.

First the young and poor are enkindled, then gradually others, who love right, truth, freedom, progress, humanity and beauty. When all the candles burn one is astonished and happy over the completed task. And no task affords more happiness than to be the servant of light.

- What is the symbolism of the Menorah to Herzl? How does he use it to fulfill his message and goals? In the US is Chanukah linked to "the

Book of the Maccabees 1 - Chapter 6

33 And the king [Antiochus] rose before it was light, and made his troops march on fiercely towards the way of Beth Zacharam: and the armies made themselves ready for the battle, and they sounded the trumpets:

34 And they shewed the elephants in the blood of grapes, and mulberries to provoke them to fight.

35 And they distributed the beasts by the legions: and there stood by every elephant a thousand men in coats of mail, and with helmets of brass on their heads: and five hundred horsemen set in order were chosen for every beast

37 ...And upon the beast, there were strong wooden towers, which covered every one of them: and engines upon them: and upon every one thirty-two valiant men, who fought from above; and an Indian to rule the beast

39 ...Now when the sun shone upon the shields of gold, and of brass, the mountains glittered therewith, and they shone like lamps of fire

41 And all the inhabitants of the land were moved at the noise of their multitude, and the marching of the company, and the rattling of the armour, for the army was exceeding great and strong.

43 ...And Eleazar the son of Saura saw one of the beasts harnessed with the king's harness: and it was higher than the other beasts: and it seemed to him that the king was on it:

44 And he exposed himself to deliver his people and to become a hero.

45 And he ran up to it boldly in the midst of the legion, killing on the right hand, and on the left, and they fell by him on this side and that side.

46 And he went between the feet of the elephant, and put himself under it: and slew it, and it fell to the ground upon him, and he died there.

- Why has this particular story from Sefer HaMaccabim become important in Israel? Are we happy with the message it presents? Does it sit well with American Jewry's interpretation of Chanukah?

Zionism & The Maccabim

In 1903 Chayim Nachman Bialik was sent by the Jewish Historical Commission in Odessa to interview survivors of the Kishinev pogroms and prepare a report. In response to his findings Bialik wrote his epic poem *In the City of Slaughter*, a powerful statement of anguish at the situation of the Jews. Bialik's condemnation of passivity against anti-Semitic violence is said to have influenced the founding Jewish self-defense groups in Russia, and eventually the Haganah in Palestine.

"Come, now, and I will bring thee to their lairs
The privies, jakes and pigpens where the heirs
Of Hasmoneans lay, with trembling knees,
Concealed and cowering,—the sons of the Maccabees!
The seed of saints, the scions of the lions!
Who, crammed by scores in all the sanctuaries of their shame,
So sanctified My name!
It was the flight of mice they fled,
The scurrying of roaches was their flight;
They died like dogs, and they were dead!"

- Bialik seems to blame the Jewish victims as much as the perpetrators for the Kishniev massacre. How do we view this criticism? What is his proposed solution?

"The City of Slaughter" in *Complete Poetic Works of Hayyim Nahman Bialik*, Israel Efros, ed. (New York, 1948)

“There was, little upon which Theodor Herzl and Ahad Ha’am ever agreed. Herzl, the founder of Political Zionism, advocated the establishment of an independent Jewish State backed by the major Western powers. Ahad Ha’am--the pen name of Hebrew essayist Asher Zvi Ginzberg--envisioned a Jewish homeland that would serve as a cultural center for world Jewry and would be a harbinger of a Jewish spiritual renaissance... [But] Both Political Zionists and Cultural Zionists could find common ground on the issue of Hanukkah's importance to Zionism...”

Hanukkah: the Maccabees in the Zionist imagination, Kavon, Eli, Midstream, Nov 2007

- Has Chanukah been owned by the Zionist cause and Israel? Can American Jewry find a relevant message in Chanukah without being influenced by the Israeli narrative? Is Chanukah a good example of how Modern Israel can redefine Judaism for Diaspora Jewry?

שלום לכולם וחג אורים שמח.

שמי מיכל ונעים לי מאוד להכיר בהזדמנות הזו את כל מי שטרם הכרתי.

אני שמחה מאוד להיות איתכם כאן בחג החנוכה, ודווקא בחג החנוכה.

כדי שנכיר מעט יותר טוב, אני אספר שהמקום ממנו אני מגיעה בישראל הוא מושב קטן של 40 משפחות ליד העיר מודיעין, אותה עיר, מודיעין, היא המקום שבה החל סיפור המעשה של חנוכה. חמש דקות מביתי נמצאים קברות המכבים LAS TUMBAS DE LOS MACABIM. רבים מן היישובים הקרובים אלי נקראו על שם חג החנוכה- היישוב בו למדתי בבית הספר התיכון SEGUNDARIO נקרא רעות, עוד יישובים שלידי נקראים חשמונאים, בית חשמונאי, מנורה, לפיד TORCHA.

זה לא פלא NO ES CASUALIDAD שבמדינת ישראל יישובים רבים נקראים בשמות הקשורים לסיפור חנוכה: מכבים, חשמונאים, מנורה, בית חשמונאי, מודיעין, לפיד, רעות- כולם באזור מודיעין וקברות המכבים. בשעת הקמת המדינה הציונים ראו בסיפור של חג החנוכה מודל לחיקוי. מאורעות השחרור LA GUERRA DE LA INDEPENDENCIA הזכירה להם את החשמונאים, המכבים שלחמו למען חירותו של העם היהודי ניצחו בקרב של מעטים מול רבים והשיגו מדינה עצמאית ליהודים. ואכן רבים משווים בין המדינה החשמונאית שהתקיימה כמאה שנה למדינה הציונית.

כבר בשנות ה-30 שרו החלוצים לכבוד חג החנוכה- "נס לא קרה לנו, פך שמן לא מצאנו", Un milagro no nos ocurrió, un de aceite no encontramos החלוצים אתגרו את התפיסה המסורתית של חנוכה שלשמה אנו שמים את החנוכה בחלון- התפיסה שנס הביא את הניצחון ואת שמירת בית המקדש, ותלו את כל ההצלחה של חג החנוכה במכבים. וכשם שהמכבים הביאו את הניצחון בעזרת ההתמדה Persistencia והרוח, כך האמינו כי יביאו את העצמאות ליהודים של תקופתם. כיום בישראל אפשר לומר כי שתי המסורות- זו של הנס וזו של הנחישות Determinación מתקיימות יחדיו. אין זו מקריות שיישובים אלו אינם נקראים על שם הנס אלא על שם המכבים ועל שם הלפידים איתם לחמו להצלת בית המקדש.

Hola y jag urim sameaj a todos,

No es por casualidad que muchos de los Ishuvim en la zona de la ciudad Modiin se llaman con nombres relacionados a Januka. Modiin es la zona en donde comenzaron los Maccabim su rebelión en contra de los griegos. Allí también se encuentran las tumbas de los Maccabim, la mayoría de los pueblos de la zona llevan nombres que tienen que ver con Januka. Por ejemplo el colegio Reut Maccabim, Jashmonaim, beit Jashmonai Menora y Lapid que es una antorcha.

No es por casualidad que los pueblos de la zona lleven aquellos nombres.

Los sionistas que fundaron Israel veían a los Macabim como modelo a imitar. Los eventos antecedentes a la guerra de Independencia y la guerra les recordaba a los Macabim que luchaban para la libertad del pueblo.

judío en eretz Israel, y triunfaròn en las batallas aun que fueran pocos enfrente de muchos. Y ciertamente son muchos que comparan entre el País de los Macabim que duro 100 años y el estado sionista de Israel.

Durante los años 30 los Jalutzim cantaron en Januka- “Nes Lo kara lanu, paj shemen lo matzanu” Un milagro no nos ocurriò, una vasija de aceita no encontramos. Los Jalutzim desafiaron el concepto tradicional de Januka, que por ello ponemos la Janukia encima de nuestras ventanas- el concepto que dios y su milagro trajeron la victoria. Para los Jalutzim los Macabim fueron quienes trajeron la victoria, con su persistencia y espíritu. Así mismo creyeron que ellos mismos iban a renovar la libertad del pueblo en eretz Israel. Hoy en días las dos tradiciones, la del milagro y la de la determinación de los macabim conviven en Israel.

About Hanukkah

Hanukkah is the Jewish Feast of Lights or Feast of Dedication .The Hebrew word Hanukkah means dedication. Hanukkah is also written Hanukkah or Chanukah. The holiday begins on the eve of the 25th day of the Hebrew Month of Kislev and lasts eight days. Hanukkah usually falls in the month of December, but occasionally can start in November.

The books of the Maccabees tell the story of Hanukkah which occurred in 165 B.C. After three years of struggle, the Jews in Judea defeated the Syrian tyrant Antiochus. The Jewish people held festivities in the Temple of Jerusalem, and rededicated it to God. After removing all Syrian idols from the Temple, the Jews found only one small cruse of oil which to light their holy lamps. Miraculously, the cruse provided oil for eight days. Judas Maccabaeus, the Jewish leader, then proclaimed a festival to be observed by Jews.

During Hanukkah, gifts are exchanged and contributions are made to the poor. Each evening, one additional candle is lit on the Hanukkah menorah (candelabra). By the last evening, eight lighted candles stand together.

Potato latkes:

Ingredients:

5 pounds potatoes, peeled

1 onion

3 eggs, beaten

2 1/2 cups dry pancake mix

2 teaspoons salt

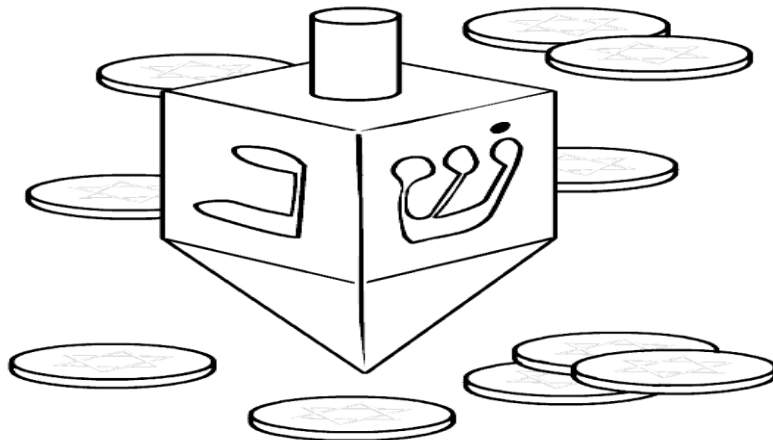
1 teaspoon ground black pepper

1 tablespoon vegetable oil

Directions:

In a food processor grate potatoes and onion. In a large bowl combine potatoes, onions, eggs, pancake mix, salt and pepper.

Heat oil in a large skillet over medium heat. Spoon potatoes into skillet and cook as you would pancakes, for 3 to 4 minutes on each side.

Copyright 2005, theKidzpage.com

Sivivon, sov, sov, sov:

Sivivon, sov, sov, sov

Chanuka, hu chag tov

Ner Li:

Ner li, ner li

Ner li dakeek.

BaChanukah neri adlik.

BaChanukah neri yair

Chanuka, hu chag tov

Sivivon, sov, sov, sov!

Chag simcha hu la-am

Nes gadol haya sham

Nes gadol haya sham

Chag simcha hu la-am.

(Translation): Dreidel, spin, spin, spin.

Chanuka is a great holiday.

It is a celebration for our nation.

A great miracle happened there

הילד צודק – גירסה מודרנית

והגדת לבנך - חילוני וליטאי מספרים לבניהם על חנוכה.

-
חילוני:

אבא, למה המכבים נלחמו ביוונים?

לא עכשיו.

למה לא עכשיו?

אני רואה עכשיו כדורסל.

נו אבא!

אה... מה זה חשוב. העיקר שהם ניצחו.

אבא, באנציקלופדיה כתבו שזה בגלל שהמכבים לא רצו לאכול חזיר.

יכול להיות.

ובגלל זה היתה כזאת מלחמה?!

תראה, חזיר זה ים של כולסטרול, אולי המכבים היו בקטע של בריאות וכל זה.

ובגלל זה הייתה מלחמה?

המכבים האלה מהבריאות, יכולים להיות נורא קיצוניים.

למה היוונים הכריחו אותם לאכול חזיר?

כי הדתיים עושים עניין מכל דבר.

המכבים היו דתיים?

מה פתאום, דתיים לא הולכים לצבא.

אז איך הם ניצחו את כל היוונים?

אלוהים עזר להם.

אבל אמרת שאין אלוהים

באמת אין.

אז יש או אין?

אין. אבל הם חשבו שיש.

אבא, לא הבנתי.

מה לא הבנתי?

אם יש אלוהים

אז תשאל את אמא.

כל פעם שאתה לא יודע משהו אתה שולח אותי לאמא

אני יודע דברים חשובים. אם יש אלוהים זה לא חשוב.

כתוב שיהודה המכבי ניצח את היוונים בבית חורון.

אם כתוב אז כתוב.

איפה זה בית חורון?

רחוק. זה לא בארץ, באמריקה.

אבא, קולומבוס גילה את אמריקה רק בשנת 1492

אתה יודע שאתה נודניק? זה בשטחים.

מה, אבא, המכבים היו מתנחלים?

ידעתי. אולי תלך לשחק עם שון?

אבא, כשנהיה שוב בטיב טעם, גם אותי יכריחו לאכול חזיר?

אם אתה ממשיך עם השאלות האלה, אין פסטיגל השנה!

אבל אבא אני מפחד, יש לי רק אחות אחת

אז מה?

למכבים היו חמישה אחים שנלחמו ביחד

אולי תלך לראות דורה?

רוצה לראות מכבי

טוב תראה מכבי.

אבא, איפה המכבים?

הנה בצהוב.

אלה מכבים?

כן.

איך קוראים להם?

פיזר, ביינום, באטיסטה, בלות'נטאל וקאמינגס.

אוף אבא אתה מעצבן. זה לא שמות של מכבים

לאן אתה הולך?

להילחם ביוונים!

אתה לא הולך לשום מקום!

אני רוצה להיות מכבי, דתי ומתנחל!

השתגעתי?? אתה לא יוצא מהבית! שמעת!!

סתם אבא, תירגע. אני קופץ עם שון למקדונלדס

אה. יופי. תביא לי צ'זבורגר.

ליטאי:

אבא, איך ניצחנו את היוונים?

בעזרת השם.

אז בשביל מה המכבים?

הם היו רק החיילים. השם עזר להם בעזרת השם, וברוך השם הם ניצחו.

המכבים היו חיילים?

אה... חיילים של השם, צבאות השם.

אז המכבים היו חב'דניקים?

לא! לא! חס וחלילה!! הם היו ליטאים.

ליהודה המכבי היה נשק?

כן.

אז יהודה המכבי היה חילוני או גוי?

חס ושלוש, מה פתאום חילוני או גוי?

אבל רק חילונים וגויים הולכים לצבא

פעם גם דתיים היו הולכים לצבא.

למה המכבים הלכו לצבא ואנחנו לא?

כי היום התורה שומרת עלינו.

ואז התורה לא שמרה עליהם?

אולי תלך עם מוישי לקרוא קצת משניות?

המכבים למדו משניות?

למדו תורה. הרבה תורה.

ולא עבדו?

חס ושלוש.

אז אנטייכוס נתן להם כסף?

לא. הם עבדו והרוויחו פה ושם.

בשחור כמו דוד יענקי?

יענקי לא עובד בשחור!

אז במה עבד מתייהו?

הוא היה חקלאי.

מתייהו היה תאילנדי?

ד' ירחם, מה פתאום תאילנדי?

אז איך הוא עבד בשדה עם חולצה לבנה?

ומנין לך שלבש חולצה לבנה?

מוישי אמר לי שיהודי אמיתי הולך רק עם חולצה לבנה.

אתה מבלה יותר מדי עם המוישי הזה. אבל הוא צודק.

מה רצו המכבים?

הם רצו מדינה יהודית עצמאית, שהם ינהלו אותה.

זה גם מה שאנחנו רוצים?

כן, אבל אסור לנו להגיד את זה. אנחנו לא צייונים.

אבא אני רוצה להיות מכבי, ציוני, חייל!!

געוואלד! מה קרה לך?!

בצחוק אבא, אני הולך להופעה של שוואקי.

אה, יופי. תמסור ד'ש למשפחה של מוישי.

אנחנו והם

מפגש בין הורים ובני נוער

on נושא: 2.189

קשור לסרט "טרזן מגומי" הפעלה מס. F.082

מלא:

לכל דור גיבורי תרבות משלו. גיבורי התרבות מהווים מודל לחיקוי של התנהגות ועיצוב תפיסות עולם ומשקפים את ערכיה המרכזיים של החברה באותה תקופה.

גיבורי התרבות יכולים להיות אנשי רוח, מנהיגים פוליטיים, אנשי צבא, כוכבי בידור או ספורטאים מפורסמים. כאשר מתחלפים גיבורי התרבות בחברה הדבר יכול להעיד על שינוי בערכים המרכזיים של החברה אך לעיתים השינוי הוא חיצוני בלבד (מתחלף הגיבור אך לא מערכת הערכים אותה הוא מסמל).

בני נוער הנמצאים בשלב של עיצוב האישיות מחפשים מקורות שונים להזדהות. אחד מהמקורות להזדהות והערצה הם "כוכבים" למיניהם. הזדהות זו עלולה להיות מקור לפער בין הורים לילדיהם. ההורים עשויים שלא לקבל את מערכת הערכים אותה מיצג הכוכב עימו מזדהים ילדיהם. אך לעתים הפער הוא חיצוני בלבד: ההורים לא מכירים או לא מזדהים עם כוכב מסוים, כועסים על החיקוי של ההתנהגות שלהם בלבד שאינו מתאים להם או בצורת דיבור שאינה לרוחם כאשר למעשה התוכן אותו מייצג הכוכב עשוי להיות מקובל עליהם. התענינות של ההורים בגיבורי התרבות של ילדיהם, דיאלוג בין הורים לילדים על המשמעויות של גיבורי תרבות עבורם, שיתוף חווייתי בגיבורי התרבות של ההווה ושל העבר - כל אלו עשויים לגשר על הפערים בין הורים למתבגרים.

בסרט "טרזן מגומי" עוסק הבמאי בפער שבין הורים לילדיהם, הנובע בין השאר מיחסם השונה, לכאורה, לגיבורי תרבות.

הפעלה זו מיועדת למפגש בין הורים למתבגרים. במהלך המפגש יתאפשר למשתתפים "להיכנס זה לנעליו של זה" ובכך להקטין את הפערים שביניהם. מאחר והמפגש נערך בשיתוף כמה משפחות הוא יעזור למשתתפים לראות כי הבעיות בהן הם מתחבטים משותפות לרבים, ולשמוע דעות שונות על רכי התמודדות עם קשיים משותפים (בבחינת "צרת רבים - חצי נחמה").

להעשרה ראה מאמרים: "גיבורי תרבות" מאת תמיר ראינר, "מי מפחד מאביב גפן" מאת יעל קובץ, "גבור מהסרטים" בני מוגיה.

אכפלוסיית יצד: הורים ובני נוער בגילאי 14-18.

צגריט:

דף חידון (+ תשובות).

שעון עצר ופעמון (או "גוגני").

לוח גדול וכלי כתיבה מתאים.

מטול תמונות או מטול שקפים.

תמונות של: טרזן, סופרמאן, כוכב זמר/כוכב קולנוע/כוכב טלוויזיוני הנערץ על בני הנוער.

קטע ווידאו של "כוכב" הנערץ על בני הנוער כמו: קטע מתוך סידרה בהשתתפותו, קטע מראיון טלוויזיוני, ווידאו קליפ שלו, קטע מסרט בו השתתף וכדומה.

קלטת עם הסרט "טרזן מגומי".

מקרן ווידאו ("ברקן") ומסך הקרנה או מכשיר ווידאו וטלוויזיה גדולה.

דפים, ניירות גדולים, טושים וכלי כתיבה.

pen לנא: כשלוש שעות.

אטרות:

א. להבין את מקומם של גיבורי תרבות כיוצרים קשיים/פערים/מוקדי חיכוך בין הורים למתבגרים.

ב. למצוא את המשותף של הורים ומתבגרים ביחסם לגיבורי תרבות.

ג. להציע דרכים להתמודדות עם קשיים של הורים ומתבגרים בהקשר ל"הערצת כוכבים".

מהפק:

א. קבוצות:

1. המנחה יחלק את הקבוצה לצוותים, בכל צוות 3-4 משפחות. בכל צוות תערך היכרות קצרה בין המשתתפים (שמות, קשרי משפחה, מקום מגורים וכדומה). (כ10- דקות).
2. המנחה יודיע למשתתפים כי בתום חמש דקות יערך חידון שיעסוק בשלושה "כוכבים": טרזן, סופרמאן, כוכב עכשווי. על כל צוות לבחור שלושה נציגים "מומחים" שייצגו אותו בחידון.

ב. מליאה:

המתמודדים, נציגי הקבוצות, יעלו אל הבמה. שני מתנדבים (נערה ומבוגרת) יהיו הרשמים, ומתנדב נוסף יפקד על שעון העצר והפעמון.

כל צוות ישראל שאלה אחת בתורו. על לוח גדול ובו טבלה עם מספרי הקבוצות ירשמו הנקודות של כל צוות. לכל צוות 1/2 דקה להתייעצות ולמתן תשובה. המתנדב המפקד על שעון העצר ימדוד את הזמן המוקדש להתייעצות מיד עם תום הקראת השאלה ויצלצל בפעמון כאשר יסתיים הזמן. במידה ולא ידעו חברי הצוות את התשובה הנכונה תעבור השאלה לצוות הבא.

ג. בתום החידון יכריז המנחה על הצוות המצטיין ויבקש מהנציגים לחזור

לקבוצותיהם.

ד. צפייה בשלושה קטעים מתוך הסרט "טרזן מגומי": איוואן ואביו יושבים ליד השולחן ומדברים על טרזן; (00:14:33). איוואן חולם שהוא סופרמאן; (00:54:59). ההורים, אולה ואיוואן צופים ב"טרזן" על האי; (1:16:41). בין הקטעים המוקרנים יוסיף המנחה מעט דברי הסבר הקשורים לעלילת הסרט.

(המספרים מציינים את מיקום הקטעים בסרט, יש לאפס את מונה הוידאו ל00:00:00- בתחילת הסרט).

ה. דיון בצוותים:

עם תום הצפייה בקטעי יחלק המנחה כרטיסי מטלה לצוותים. על כל צוות לערוך דיון בהתאם להנחיות שבכרטיס המטלה. (ראה נספח 2).

ו. מליאה:

כל צוות יספק על מקרה אחד מההווה או מהעבר להשפעות של גיבורי תרבות על בני נוער.

ד"ר:

- מיהם גיבורי התרבות של בני הנוער היום?
 - מי היו גיבורי התרבות של ההורים?
 - במה דומים ובמה שונים גיבורי התרבות של אז מאלו של היום?
 - המנחה יבקש מהמשתתפים להביא דוגמאות למחלוקות בין הורים לילדיהם ביחס לגיבורי תרבות (על מה המחלוקת)?
 - במה דומות או שונות הדוגמאות שהוצגו ממערכת היחסים שבין איוואן ואביו?
 - האם גיבורי תרבות יכולים להוות מקור לשותפות בין הורים למתבגרים? מדוע? כיצד?
 - מה הייתם מציעים לבני נוער לעשות כדי למתן מחלוקות עם הוריהם ביחס לגיבורי תרבות?
 - מה הייתם מציעים להורים לעשות כדי למתן מחלוקות עם ילדיהם ביחס לגיבורי תרבות?
 - במידה נותר מספיק זמן ניתן לבקש מהקבוצות להכין דף המלצות להורים ומתבגרים: "גיבורי תרבות זה אל 'אנחנו והם'". בדך יציעו כיצד להתנהג על מנת שהנושא "כוכבי נוער", יהפוך למקור של שותפות בין הורים למתבגרים במקום מקור למחלוקת.
- ז. הקרנת קטעי ווידאו של גיבור תרבות עכשווי.

נספח 1: הצעה לחידון:

טרזן:

1. מי היה טרזן? (דמות ספרותית: בן אצולה בריטי, בנם של לורד גרייסטוק ואשתו, שנפלטו אל חוף אפריקני אחרי שספינתם נטרפה. אחרי מותם אומץ טרזן ע"י קופה, וחי כחיית ג'ונגל חדת חושים אך עם אינטליגנציה אנושית).
2. מי כתב את ספרי טרזן ומתי חי? (אדגר רייס בורוז. נולד בשיקאגו, וחי בשנים 1875-1950. לאחר התנסות במספר עבודות שלא הצליח בהן ניסה את כוחו בכתיבת סיפורי הרפתקאות והצליח מאוד).
3. מתי החלו להסריט את סרטי "טרזן". (1918), בתקופת הסרט האילם. 4 שנים לאחר פרסום הספר הראשון. רוב הסרטים היו סרטי סידרה).

4. מי היה "טרזן המדבר" הראשון? (גי'וני וייסמילר, אלוף שחיה אולימפי, בשנת 1932 בסרט "טרזן איש הקוף". בסרט זה גם הוצגה לראשונה שאגתו המפורסמת).
5. מי היתה ג'יין ומה היו המלים הראשונות שאמר לה טרזן? (אשתו של טרזן. כשפגש אותה טרזן ו"הציע לה חברות" אמר לה : me Tarazan you Jane).
6. מי גילמה את דמותה של ג'יין הראשונה? (מורין אוסליבו, בסרט "טרזן איש הקוף" - הסרט המדבר הראשון).
7. עד מתי הופיע וייסמילר בסרטי טרזן? (עד 1948. למרות ששחקנים נוספים גילמו את דמותו של טרזן, וייסמילר הוא השחקן המזוהה ביותר עם "מלך היער").
8. מי היה בעל החיים הקרוב ביותר אל טרזן? (צייטה השימפנזה, שהיתה בסרטים הראשונים בת זוגו של טרזן, ואח"כ ילדתו ובת לווייתנו הנאמנה).
9. מנו שלושה שחקנים נוספים, לפחות, שגילמו את דמותו של טרזן (בתקופת הסרט האילם : אלמו לינקולן. לאחר פרישתו של וייסמילר : בסטר קראב, לקס ברקר, גורדון סקוט, ועוד).
10. היכן נמצאת "טרזנה" ומהו המקום? (אחוזה בקליפורניה אותה רכש בורואז ב-1917 - לאחר שהפך למליונר. היום קיים במקום "מוזיאון בורואז" והעיריה כולה נקראת "טרזנה" על שם האחוזה וכאות הוקרה לסופר).
11. אלו ערכים משקפים סרטי טרזן? (קירבה אל הטבע, שאיפה לחופש, חיים משוחררים מלחצים חומריים וכלכליים, שלמות בין גבר לאשה, שלמות התא המשפחתי). (להרחבה ראה במאמרים של אורי קליים ושל יהודה אטלס המצורפים בנספח).

סופרמאן:

1. מתי הופק הסרט הראשון על סופרמאן? (ב-1978. הבמאי: ריצ'ארד דונר).
2. מי היה "סופרמאן"? (תינוק שנולד בעקבות הרס הכוכב קריפטון - ממלכה עתידית "של מעלה", ומאז גדל על כוכב הארץ).
3. היכן פורסם סופרמאן לראשונה? (בסדרות קומיקס משנות ה-30).
4. איזה מקצוע יש לסופרמאן? (סופרמאן חי חיי כפולים: בגלוי - קלרק קנט, עיתונאי "יורס", ובסמוי - דמות בעלת כוחות על טבעיים בעזרתם הוא נלחם נגד עוולות ואי צדק).
5. כמה סרטים נעשו על סופרמאן? (4 בסך הכל. כריסטופר ריב היה השחקן הראשי בכלם).

6. ציין לגבי אחד הסרטים מה היה הנושא המרכזי שלו. (הסרט הראשון: סופרמאן מגיע לארץ וגדל כבן אנוש ומנצל את כוחותיו העל טבעיים כדי להלחם נגד עוולות ואי צדק; בסרט השני: סופרמאן נלחם נגד כוחות פלאיים המאיימים לשעבד את העולם; בשלישי: סופרמאן נלחם כנגד ר/ע המשתמש במחשב כשותף להשתלטות על העולם ולהרוס את סופמראן; ברביעי: סופרמאן מעורב בהפסקת מירוץ החימוש כנגד הרשע שהופיע בסרט השלישי).

7. מהו הבגד של סופרמאן? (חליפה בצבע כחול-צהוב-אדום. גלימה ועליה משולש עם האות S).

8. מה פירוש שמו של "סופרמאן"? ("איש על", איש כל יכול).

ניתן להציע שאלות אחרות/נוספות. את השאלות המתייחסות לגיבור התרבות העכשווי יכין המנחה מעצמו. מומלץ להעזר לשם כך באחד מבני הנוער.

מומלץ לערב את סדר השאלות כך שבכל פעם תהיה שאלה על גיבור תרבות אחר.

נספח 2

כרטיס מטלה: סיפורי תרבות אנחנו והם?!

לאחר שצפיתם בשלושת הקטעים אתם מתבקשים לדון בהם על פי השאלות שבהמשך.

על מנת שהדיון יהיה מסודר בחרו באחד המשתתפים כמנהל הדיון.

תפקיד מנהל הדיון:

להקריא את השאלות לפי הסדר.

לאפשר זכות דיבור לכל משתתף המעוניין בכך.

לארגן את חלוקת הזמן לדיון (לא יותר מ-7 דקות לכל שאלה).

לארגן את כתיבת "ד, ההמלצות".

השאלות לדיון

* מה אהבתם/לא אהבתם בקטעים שראינו?

* במה דומים/שונים איוואן ואביו זה מזה ביחס לגבורי התרבות שלהם?

* מדוע זקוקים איוואן ואביו ל"גיבורים"?

* תארו מקרים מההווה ומהעבר להשפעות של גיבורי תרבות על בני נוער.

ספורי חנוכה

נר אחד של תקווה

...צריף הנוער במחנה אושוויץ היו מרוכזים בחורים מארצות שונות - בצריפנו שלטון הנאצים. רובם היו מאירופה המרכזית, אולם היו המשועבדות תחת מיוון, אשר גם אליהם הגיעו הכובשים הגרמנים כאן גם מספר רב של בחורים. שלטו היטב בשפה העברית ולכן יכולנו היו ביניהם שומרי תורה ומצווה, אשר הפינות של הצריף לתפילה בציבור לשוחח אתם. יום יום היינו מתאספים באחת קשר ידידות הדוקים בינינו התפילה בציבור וקיום המצוות גרמו לכך, שנקשרו. חנוכה הגיעו. הצלחנו למרות שמקומות המוצא היו שונים ומרוחקים זה מזה. ימי של חנוכה להשיג נר אחד, אשר היה בשבילנו דבר רב משמעות. בלילה הראשון היקר התאספו בקומה העליונה של אחד הדרגשים והדלקנו בצוואת את הנר וחיזק, לנו עד מאד. הנר הדולק הזה הדליק גם בליבנו תקוות חדשות לעתיד טוב הגדולים את בטחוננו ב"מעוז צור ישועתי". ברגע כזה התעוררו בנו הגעגועים העבר לעבר, אשר בו חגגנו את ימי החנוכה כל אחד בבית הורין בשמחה, אבל הזה נעלם ואיננו, ולכן התעוררה ביתר שאת הבקשה הבוקעת מעומק לבנו שאמנם היה עדיין רחוק מאתנו, אבל בו תתקיים התפילה ששרנוה אז לעתיד, בית תפילתי ושם תודה נזבח... אז אגמור בשרי מזמור חנוכת המזבח והיא - "תכון".

ושם הרב סיני אדלר כתב יד בארכיון "יד.

גליד קרח

סיפר צדיק אחד:

היורדות הלכתי עם מרן ביום חורף קר אל המקווה. הקור הקפיא את טיפות המים שהתחיל מן הגגות עד שהיו לגלידי קרח תלויים. שעה ארוכה עמד במים עד קח", הנר מטפטף. "רבי", אמרתי, "הנר מטפטף ועומד לכלות". "שוטה", אמר גליד קרח מן הגג והדלק אותו! מי שאמר לשמן וידלק יאמר לזה וידלק". לקחתי גליד קרח והוא דלק בשלהבת בהירה, עד שהלכתי לאחר זמן לביתי, וכשבאתי נשארו מעט מים בידי הביתה.

גנוז מרטין בובר, אור

ארה"ב חנוכה במלחמת השחרור של

הלילה שכבנו בשוחות החורף האמריקאי של שנת 1777 היה קשה ביותר, בשעות

שיצא רטובים ורועדים. רב החיילים מקללים את הגנרל ג'ורג' ושינגטון למלחמה בבריטים. אך אני, יהודי שהגיע עכשיו מפולין, מאמין במלחמת החירות שלו. אני זוכר את ההשפלות מצד הפריצים ואת הפגיעה בכבודו לא עוד. של אבי!!

תדליק כשנפרדתי מאבי נתן לי חנוכיה, שהיא לי מזכרת וקמע, ואמר: "כאשר של בני את הנרות של חנוכה הם יאירו לך את הדרך". ועכשיו ערב ראשון לאחר חנוכה, אני רוצה להדליק אך אני חושש מתגובתם של החיילים הגויים ראיתי שרובם נרדמו, הוצאתי את החנוכיה והדלקתי נר ראשון. באורות הנרות את דמותם של אבי ואימי ואת סבלותם, ליבי נתמלא כאב ופרצתי בבכי קטן. לפתע, נגעה בראשי יד רכה, נשאתי את עיני מעלה והנה הגנרל כילד בכבודו ובעצמו רוכן מעלי ושואל: "למה תבכה חייל האם ג'ורג' ושינגטון ועמדת מולו "אדוני הגנרל, אני בוכה ומתפלל קר לך?". קפצתי ממקומי הגנרל לחץ את ידי ונעלם בחשיכה. "לנצחונך, הצדק עמנו ולכן ננצח. היה לנשיא הראשון של ארה"ב אמונתי נתקיימה, הניצחון היה מושלם. ושינגטון ופתאום שמעתי דפיקה שנה לאחר מכן בליל ראשון של חנוכה, הדלקתי נרות עומד בדלת ביתי שבניו יורק. פתחתי ולתדהמתי הנשיא בכבודו ובעצמו בפתח. "הנה הגנר הנפלא" קרא כאשר ראה את החנוכיה בבית. "הנר הזה היפים הדליקו אור בליבי בלילה ההוא, בקרוב תקבל אות כבוד ודבריך הברית ממשלת ארצות".

ע"פ ספר המועדים

נס חנוכה

חי במרוקו מלך אכזר ורשע, ועינו היתה צרה ביהודים. בא לפני שנים רבות החנוכה והיהודים התכוננו לחג: נקו את החנוכיות חודש כסלו קרבו ימי שמן. ובבית הכנסת הכין השמש את השחילו בהן פתילות חדשות ויצקו היתה זו חנוכית. החנוכיה הגדולה, מרק וצחצח אותה לקראת ההדלקה קודש נחושת יפיפיה עשויה בידי אמן, מעוטרת ציפורים, פרחים ופסוקי, התבונן השמש בחנוכיה כשהוא מפזם לעצמו "על הניסים ועל הנפלאות". התחילו היהודים נוהרים לבית הכנסת. הכל היה מוכן ומזומן לחג. לפתע וכבר לחלון קולותיהם של כרוזי המלך: "בפקודת המלך נאסר על בקעו מבעד החנוכה. בית הכנסת יהיה סגור ומסוגר ואיש היהודים להדליק את מנורת השמחה לאבל, היהודים לא יעבור על מפתנו!" לשמוע הגזרה הפכה התפזרו לבתיהם והתפללו לישועה.

להציב שומרים בפתח בית הכנסת לבל יכנס אליו ומלך מרוקו הרשע ציווה ופלא מתוך בית הכנסת המסוגר איש להדליק את החנוכיה. אך הפלא, חנוכיה. בהלה גדולה החשוך, הריק מאדם, בקע לפתע אור גדול, אורה של נפלה על השומרים למראה החנוכיה הדולקת. מהרו אל המלך ונשבעו לפניו: "אדונינו ומלכנו חי ראשנו, כי שמרנו נאמנה. בית הכנסת היה סגור, לא נכנס ואיש לא יצא". אבל המלך הנרגז לא האמין לדבריהם וציווה איש יוצאו השומרים להורג ויוצבו תחתיהם שומרים אחרים": ברוב חימה!"

ובית הכנסת נשמר מכל עבריו. והנה בערב השני הוכפל מספר השומרים

והחלונות זהרו שוב פלא! לפתע בקע אור החנוכה באורח מיסתורי כפלים. השומרים, אחוזי חרדה, נשבעו כי לא ראו איש יוצא ואיש בא. אך חימתו של המלך עלתה, מיד ציווה להוציא אף אותם להורג ושלח כפול ומכופל תחתיהם משמר.

ערב נר שלישי הגיע. בית הכנסת היה מוקף משמרות כחומה, אך ללא הועיל. על אף השומרים הרבים בקע גם הפעם אורם הזוהר של נרות השומרים באותו לילה לא שפר עליהם משל קודמיהם החג. גורלם של מדי ערב מגביר המלך את השמירה. כך מנשך הנס בכל שמונת ימי החג ומדי ערב הולך ורב האור עם כל נר נוסף.

השמיני בקע מבית הכנסת אור גדול ורב של שמונת נרות בערב מבית הכנסת בצעדים תשושים וכושלים החג. והנה נפתחה הדלת ויצא השומרים, מיד אחזו בו נער קטן. היה זה בנו של השמש. אך ראוהו הנה", והובילוהו אל מלכם הרשע. "אדוננו המלך", אמרו השומרים תפסנו את הנער הזה בצאתו מבית הכנסת המואר."

לפניו חיור וחלוש והרעים עליו הביט המלך בנער הקט שעמד להפר את מצוות המלך בקולו: "האם לא שמעת את פקודותי? איך העזת?! רציתי, הנער הרים מבטו אל המלך והשיב בקול חלוש: "אדוני המלך רק להדליק נרות לחג החנוכה..."

"החג!" רעם המלך הן אסרתי על היהודים להדליק את מנורת. "אור לא נוכל לחוג בחושך", לחש הנער, "עצוב בחנוכה בלי נרות ובליל. כל שנה דולקת החנוכה ובית הכנסת מלא אורה ושמחה. כל שנה מאירים הנרות ואבא מספר על הניסים ועל הנפלאות..."

"המלך ואיר נכנסת לבית הכנסת הסגור?! זעם. "שמעתי את הכרזים מודיעים שבית הכנסת יסגר והחנוכה לא תאיר. בתוכו והתחבאתי כדי שאוכל להדליק את הנרות. כל ימי החג נשארתי התחבאתי שם."

"אכלת כל אותם ימים?" חקרו המלך ומה. "אל פי לא אכלתי", השיב הנער, "שמונה ימים לא בא אוכל".

הביט המלך בפני הנער החיורים, תמה על רוב גבורתו, וחמתו שככה. לפתע הפנה מבטו אל השומרים ופקד: "הרפו מן הנער ושלחו אותו לביתו". נתקבל בביתו בשמחה גדולה, ומן היום ההוא הרשה מלך מרוקו בן השמש החנוכה באורה ובשמחה, ומדי שנה דלקה חנוכה ליהודים לחוג את חג הנחשת באור יקרות.

יצחק עיבוד: חיה בר

חנוכה שתי המנורות של

בית מנורת חנוכה היתה בבית הכנסת, של בדיל היתה ועליה צורת המקדש מלבד ברכות חנוכה ו"על הניסים". בית קיבולו של כל נר היה ופיו משוך כלפי חוץ. כל השנה כולה היתה תלויה רחב ועמוק את המצה של עירובי חצרות ובערב על הקיר הצפוני ששם היו תולים על השולחן חנוכה היה השמש מורידה וממרקה ומצחצחה ומעמידה שכנגד הפתח ונותן בה שמן ומפקיע פתילות ובלילה מדליק.

סמוך לחנוכה ביקש השמש להתקין את מנורת החנוכה ללילי שנה אחת המקומות ולא מצאה. נשמע הדבר בכל חנוכה ולא מצאה. פישפש בכל נתן המקום בדעת כולם. העיר והגיע השמעה אצל תינוקות של בית רבן סביבניהם לתת את סביבניהם לעשות מהם מנורה לחנוכה. מיד נטלו את והביאום אצל האומן והבטיחו לו לתת את שכרו, כל מעות חנוכה שיתנו להם אבותיהם וקרוביהם בחנוכה. לא יצאו שנים שלושה ימים, ויש אומרים אחד עד שעשה להם האומן מנורה של חנוכה יום.

הכנסת. בלילה הדליקו בה נר נטלו התינוקות את המנורה והביאוה לבית הפסח מצאו חנוכה סמוך לחג הפסח כשהתקינו את בית הכנסת לכבוד למקומה את המנורה שאבדה כשהיא מונחת תחת הספסל. נטלוה והחזירוה. לשנה האחרת ביקש השמש להדליק בה נרות חנוכה. אמרו זקני בית הכנסת, תינוקות שוויתרו על סביבניהם ונתנו כל מעות חנוכה שלהם לעשות להם כדאים שידליקו במנורה שלהם. התקינו שהיו מדליקים במנורה של מנורה אף על פי שהמנורה הגדולה היתה נאה הימנה. היה עופרת שעשו הילדים ושנה בלילי חנוכה אורם של התינוקות מאיר בכל שנה.

ש"י עגנון, מתוך "עיר ומלוכה"

מעוצב: מימין לשמאל